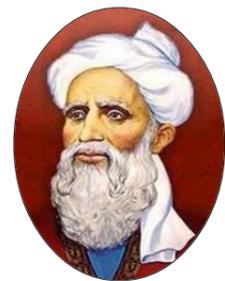

АНВОРИ ДОНИШ

E-mail: anvor.donish@kgu.tj **Наширияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ***
www.kgu.tj **№4 (305) 31-уми марти соли 2020, сешанбе (оғози нашр: соли 1994)**

СУХАНРОНИИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН, ПЕШВОИ МИЛЛАТ МУҲТАРАМ ЭМОМАЛӢ РАҲМОН ДАР ВОҲӢРӢ БО ОЛИМОНИ КИШВАР

18.03.2020 11:47, шаҳри Душанбе
Донишмандон ва зиёиёни гиромӣ!
Ҳамватанони азиз!

Мулоқоти мо бо аҳли илми кишвар дар остонаи ҷашни байналмилалӣ Наврӯз - соли нави аҷодии мардуми ориёӣ баргузор мегардад.

Фарорасии фасли зебои баҳор ва ҷашни бузурги миллиро ба шумо, аҳли илму маориф, зиёиёни эҷодкор ва тамоми мардуми шарифи Тоҷикистон, ҳамватанони бурунмарзӣ ва мардумони ҳавзаи тамаддуни Наврӯз самимона табрик меғҷям.

Дар сарчашмаҳои таърихӣ ва осори донишмандону муҳаққиқони маъруф зикр шудааст, ки замоне тоҷикони ориёитабор дар сарғаҳи инқилобҳои ақлии тамаддуни башарӣ қарор доштаанд.

Онҳо дар бунёди давлатҳои муташаккилу нерӯманд, офаридани нахустин арзишҳои фарҳангӣ, низоми одилонаи ҳуқуқӣ, осори ахлоқӣ ва таълифоти илмӣ саҳми беназир гузоштаанд.

Баъди ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ, мо дар баробари эҳёи арзишҳои писандидаи Наврӯзи Аҷам, мулоқоти Роҳбари давлатро бо аҳли зиё - олимону донишмандон, адибону эҷодкорон, намояндагони маориф ва санъату ҳунар ба ҳукми анъана даровардем, то бо қору фаёлияти онҳо ошно гардида, масъалаву мушкилоти ҳалталабро мавриди таҳлилу баррасӣ қарор диҳем.

Қобили зикр аст, ки зиёиёни кишвари мо дар муддати қариб се даҳсолаи охир дар таҳкими давлатдории навини тоҷикон, муаррифии таъриху фарҳанги миллий, адабиёти оламшумул ва санъату ҳунар саҳми муносиб гузоштаанд.

Дар омӯзишу таҳқиқи ҷашнҳои миллий ва эҳёи онҳо, аз ҷумла Наврӯз нақши зиёиён назаррас буда, онҳо дар заминаи сарчашмаҳои бостониву таърихӣ рисолаву таҳқиқоти арзишманд ба ҷоп расонидаанд.

Имрӯзҳо мардуми шарифи Тоҷикистон ба хотири истиқболи сазовори ҷашни

муқаддаси миллиамон - сисолагии истиқлолияти давлатӣ бунёди ҳазорҳо иншооти истеҳсоливу иҷтимоиро ба нақша гирифта, тамоми қаламрави кишвари азизамонро ба қорзори бузурги заҳмати созанда табдил додаанд, ки як қисми онҳо дар арафа ва рӯзҳои таҷлили Наврӯзи бостонӣ ба истифода дода мешаванд.

Донишмандони муҳтарам!

Асри ХХ1 замони пешрафти беоқиби илм ва техникаву технологияҳои навин мебошад.

Дар чунин шароит рушди минбаъдаи ҳар кишвар аз дастгирӣ ва дар истеҳсолот ҷорӣ кардани дастовардҳои илмӣ вобастагии амиқ дорад.

Вобаста ба ин, мо дар Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 ба сармояи инсонӣ диққати аввалиндараҷа додаем.

Зеро дар шароити кунунӣ таваҷҷуҳ ба нерӯи зеҳнӣ ва сармояи инсонӣ аҳамияти беш аз пеш пайдо карда, ба нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоиву иқтисодии кишвар таъсири амиқ мерасонад.

Имрӯз бе илму инноватсия, технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ ва ташаккули ҷаҳонбинии техникӣ қадаме ба пеш гузошта намешавад.

Мо дар доираи рушди илмҳои муосир саноатикунони босуръати кишварро ҳадафи ҷоруми стратегияи мамлакат эълон намудем.

Дар ин раванд, мақсад дорем, ки истифодаи технологияҳои муосирро дар тамоми соҳаҳои иқтисоди миллий густариш дода, тафаккури техникӣ аҳолий, дар навбати аввал, ҷавононро тақвият бахшем, барои пешрафти илмҳои бунёдӣ ва техникӣ технологияҳои фазои мусоид фароҳам оварем.

Маҳз бо ҳамин мақсад мо солҳои 2020-2040-ро бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиӣ, дақиқ ва риёзӣ эълон кардем ва бовар дорем, ки ин

Идомааш дар саҳ. 2-3-4-5

ИНЪИКОСИ МАСЪАЛАҲОИ РУШДИ МАОРИФ ДАР ПАЁМ

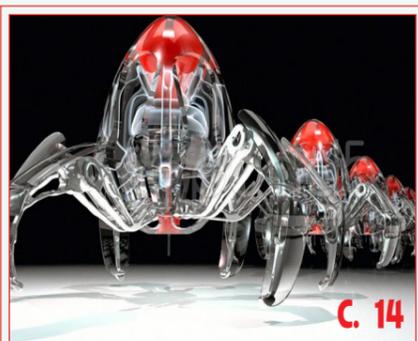
НАВРӢЗ ДАР АҲДИ БОСТОН

"АНВОРИ ДОНИШ" - БАРАНДАИ ҶОИЗАИ РАИСИ ВИЛОЯТИ ХАТЛОН

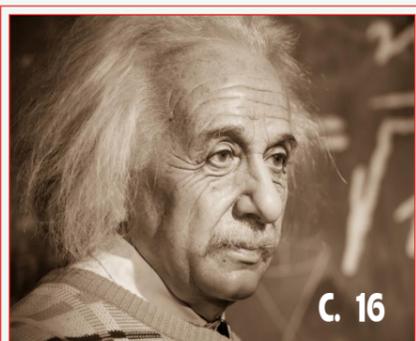

ДАЛЕЛҲОИ АҶОИБ

С. 14

ЧАНД ПАНД АЗ ЭЙНШТЕЙН

С. 16

ҲАРФИ ДОНИШЧӢ

С. 12-13

ҶАРО БИСӢРЕ АЗ ОИЛАҲОИ ҶАВОН ПОШ МЕХӢРАНД?

С. 6

СУХАНРОНИИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН, ПЕШВОИ МИЛЛАТ МУҲТАРАМ ЭМОМАЛӢ РАҲМОН ДАР ВОҲӢРӢ БО ОЛИМОНИ КИШВАР

икдом ба рушди тафаккури техникӣ ва тавсеаи ҷаҳонбинии илмии ҷомеа тако-ни ҷиддӣ мебахшад.

Вобаста ба ин, ба Вазорати маориф ва илм дастур дода шуд, ки аз рӯйи фа-нҳои зикршуда ҳар сол озмунҳои байнал-милалӣ, ҷумҳуриявӣ, вилоятӣ ва шаҳри-ву ноҳиявиро бо зиёд кардани шумораи ҷойҳои ифтихорӣ ва аз лиҳози молиявӣ ҳавасманд гардонидани ғолибон ба роҳ монад.

Илова бар ин, роҳбарияти вазоратро зарур аст, ки дар асоси талаботи нав ва бо мақсади мутобиқ сохтан ба меъёрҳои байналмилалӣ, инчунин, баланд бар-доштани сифати таълим стандартҳои давлатӣ ва нақшаи барномаҳои таъли-миро дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот таҷ-диди назар намояд.

Халқи тоҷик аз қадим ба илм ва таъ-лиму тарбия эҳтироми хос дошт ва дар тӯли таърих нобиғаҳое ба дунё овард, ки дар рушди илми ҷаҳонӣ ҳиссаи бузург гузоштаанд.

Махсусан, дар замони давлатдорӣ Сомониён баробари адабиёту ҳунар илмҳои табиатшиносӣ низ инкишоф ёфтанд ва осори олимони барҷастаи то-ҷик дар асрҳои баъдӣ низ шуҳрати ҷаҳонӣ доштанд.

Кашфиёту дастовардҳои илмии Му-ҳаммади Хоразмӣ, Аҳмади Фарғонӣ, За-кариёи Розӣ, Абунасири Форобӣ, Абӯмаҳ-муди Хучандӣ, Абӯрайҳони Берунӣ, Аб-ӯалӣ ибни Сино, Носири Хусрави Қубо-дӣёнӣ ва дигарон дар фосилаи чандин аср аз тарафи олимони Аврупо ва дигар кишварҳои олам васеъ истифода шуда-анд.

Ин раванди донишпарварӣ дар сад-солаҳои баъдина низ идома ёфта, таҳ-қиқоти пурарзиш ва осори донишмандо-ни тоҷик имрӯз ҳам аҳамияти таърихи-ву илмии худро гум накардааст.

Дар даврони соҳибистиқлолӣ мао-рифпарварӣ яке аз самтҳои меҳварии давлатдорӣ мо буда, рушди илму мао-риф, омӯзиши техника ва технологияҳои нав, тақвияти нерӯҳои зеҳнӣ ва ташакку-ли забони илм дар мақоми авлавият қарор дорад.

Дар ин раванд, мо ҷойгоҳу манзалат ва дар айни замон, масъулияти олимону донишмандон, аҳли маориф ва зиёвони эҷодкорро дар ҷомеа давра ба давра баланд бардоштем.

Ҷамчунин, як силсила барнома ва лоиҳаҳои илмиро бо дарназардошти манфиатҳои давлатдорӣ миллий таҳия ва мавриди амал қарор дода, барои пеш-рафти илму маориф заминаи мусоид фароҳам овардем.

Ҳозирини муҳтарам!

Вазъи илму маориф ва масъалаҳои вобаста ба рушди имкониятҳои зеҳнии мардуми кишвар дар шароити соҳибис-тиқлолӣ дар бисёр мулоқоти суҳанро-ниҳои мо ҳамаҷониба таҳлил гардида-анд.

Дар воҳӯрии имрӯза тасмим гирифт-ем, ки андешаҳои худро доир ба дурна-мои рушди илм, маориф, бехтар наму-дани омӯзиши илмҳои табиӣ ва риёзӣву дақиқ, ташаккул додани тафаккури тех-никӣ, вусъат бахшидан ба навоариву ихтироъкорӣ, бурду бохти раёсат ва ин-ститутҳои Академияи илмҳо, акаде-мияҳои соҳавӣ, муассисаҳои таҳсилоти олиӣ касбӣ, сохторҳои онҳо ва сатҳу си-фати тарбияи кадрҳои илмӣ баён намо-ем.

Инчунин, дастоварду муваффақият ва камбудиву норасоӣҳоро баррасӣ карда, вазифаҳоро барои пешрафти минбаъ-даи илм ва таҳми робитаи он бо истеҳ-солот мушаххас созем.

Вобаста ба хусусиятҳои замони ҳози-ра дар соҳаи илм ва фаъолияти илмӣ масъалаҳое ба вучуд омадаанд, ки мо бояд мавриди тавачҷуҳи махсус қарор дода, барои ҳаллу фасли онҳо тадби-рҳои саривақтӣ андешем.

Дар робита ба ин, таъкид менамоем, ки мо бояд ба пешрафти илмҳои бунёди-ву техникӣ ва технологиву инноватсионӣ тавачҷуҳи ҷиддӣ зоҳир намоём, мавз-ӯҳои фармоиширо ба рушди иқтисоди-

ёти кишвар мутобиқ гардонем, ба тарбияи кадрҳои илм ва тақвияти нерӯи зеҳнӣ эътибори аввалиндараҷа диҳем ва маб-лағузори соҳаҳои илмро, ки ба иҷрои ҳадафҳои стратегии давлат равона шу-даанд, таҷдиди назар кунем.

Дар солҳои аввали соҳибистиқлолӣ, бо вучуди душвориҳои зиёде, ки ба сари дав-лат ва халқи Тоҷикистон омаданд, мо на танҳо Академияи илмҳоро нигоҳ доштем, балки академияҳои соҳавиро таъсис

дода, соҳаҳои илму маорифро дастгирӣ кардем ва муассисаҳои илмиву таълими-ро дар доираи имкониятҳои мавҷудай бучет маблағгузорӣ намудем.

Имрӯз дар Академияи илмҳо беш аз 2000 нафар кормандон фаъолият мена-моанд, ки 32 нафари онҳо аъзои пайвас-та, 52 нафар аъзои вобаста, 190 нафар доктори илм ва 360 нафар номзадҳои илм мебошанд.

Яке аз вазифаҳои муҳимме, ки дар на-зди Академияи илмҳо қарор дорад, ома-да кардани кадрҳои илмӣ мебошад.

Ҳоло бо ин мақсад дар магистратура ва докторантураи ин муассисаи илмӣ 1500 нафар ҷавонон, аз ҷумла 650 на-фар ё 43 фоиз ба илмҳои табиӣ, дақиқ ва риёзӣ ба таҳсил фаро гирифта шудаанд.

Илова бар ин, солҳои охир беш аз 100 нафар муҳаққиқони ҷавон дар муасси-саҳои бонуфузи илмии хориҷи кишвар таҳсил карда, ҳоло дар сохторҳои Акаде-мияи илмҳо кору фаъолият мекунанд.

Вале бо вучуди ин, дар баъзе самтҳои илм шумораи кадрҳои дараҷа ва унво-нҳои илмидошта нокифоя буда, аксари муассисаҳо ба ҳодимони илмии болаё-қат ниёз доранд.

Мушоҳида ва таҳлили вазъи имрӯзаи муассисаҳои илмӣ ва ташилоту корхо-наҳо метавонад шоҳиди арзёбии вазъи таъминоти кадрӣ муассисаҳои илмӣ ва мактабҳои олиӣ кишвар бошад.

Масалан, иқтисодии кадрӣ Академияи илмҳо имрӯз назар ба солҳои пеш хеле коҳиш ёфтааст.

Тибқи маълумоти оморӣ соли 1985 дар сохтори Академияи илмҳои Ҷумҳурии То-ҷикистон шумораи номзадҳои илм 656 нафарро ташкил мекард, вале имрӯз ном-задҳои илм дар ин муассиса ҳамагӣ 360 нафарро ташкил медиҳанд, ки дар муқо-иса ба соли 1985 қариб 300 нафар кам-тар мебошад.

Бинобар ин, Академияи илмҳоро зарур аст, ки бо ҷалби иқтисодии дониш-гоҳҳои мамлакат ва дигар муассисаҳои таҳқиқотӣ барномаи дарозмуддату фаро-гири тарбияи кадрҳоро бо дарназардош-ти ҳадаф ва манфиатҳои миллий таҳия намояд ва дар самти тайёр кардани му-таҳассисони сатҳи баланди илмӣ тадби-рҳои иловагӣ андешад.

Академияи илмҳо, инчунин, ҷамоҳанг-созии корҳои илмиву таҳқиқотиро дар соҳаҳои табиатшиносӣ, техникӣ, тиббӣ, кишоварзӣ, гуманитарӣ ва ҷамъиятши-носӣ ба уҳда дорад.

Бо ин мақсад дар назди раёсати Ака-демияи илмҳо Шӯрои ҷамоҳангсозии ко-рҳои илмиву таҳқиқотӣ фаъолият дорад, ки лоиҳаҳои илмиву таҳқиқотии фармои-

широ баррасӣ менамояд.

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки ҳоло низ дар интиҳоби мавзӯҳои саҳлангорӣ мушоҳида шуда, маблағҷудокунии ба ил-мҳои барои кишвар зарурӣ кам мебошад.

Аз ин рӯ, Ҳукумати мамлакат бояд якҷо бо Шӯрои ҷамоҳангсоз самаранокии маблағгузори бучетии лоиҳаҳои фармо-ишии илмиву таҳқиқотиро аз нуқтаи на-зари супоришҳои имрӯза баррасӣ намо-яд ва механизмҳои муосири маблағгузо-

илмҳоро тибқи ин меъёр ба роҳ монад.

Дар замонҳое, ки илм аз дастгирӣ давлат бархурдор набуд ва ҳамчун навъи шуури ҷамъиятӣ дар рақобати озод бо эътиқоду ахлоқ қарор дошт, тавонист са-дҳо нафар абармардони илми ҷаҳонӣ ва нобиғаҳоро ба майдон оварад.

Сабаб дар чӣ буд, ки олимони пешин чунин дастовардҳои ноил шудаанд?

Ба назари мо, дар он давраҳои тираву тор олим ва илм ба хоҳири исботи ҳаққонияти худ мубориза мекунанд ва ба-рои мавҷудияти илм замина муҳайё ме-кард.

Аз ин рӯ, моро зарур аст, ки дар шаро-ити кунунӣ, яъне дар замоне, ки барои рушди илм тамоми имкониятҳо муҳайё мебошанд, роҳу воситаҳои оқилонаи ра-қобати озоди илмро бо дарназардошти манфиатҳои милливу давлатӣ таъмин намоём.

Мусаллам аст, ки бе мавҷудияти озмо-ишгоҳҳои муҷаҳҳазу замонавӣ, пояи ус-тувори моддиву техникӣ ва кадрӣ пеш-рафти илмҳои техникиву табиӣ ва хусу-сан, илмҳои таҷрибавӣ (эксперименталӣ) ғайриммкон аст.

Бояд ёдовар шуд, ки ҳоло маҳз бо ҳамин сабаб тақрибан тамоми муасси-саҳои таҳсилоти миёнаи умумиву олиӣ, илмиву таҳқиқотӣ ва озмоишгоҳҳои соҳаи тандурусти кишвар наметавонанд таҳ-қиқоти самаранок ва ташхиси дақиқу са-ривақтиро ба анҷом расонанд.

Мушкилоти зикршуда тарбияи мута-хассисони ҷавобгӯии талаботи муосирро дар самти фанҳои таҷрибавӣ ва таҳқиқо-ти бунёдӣ ғайриммкон месозад.

Илова бар ин, озмоишгоҳҳои санҷиши сифати маҳсулот дар назди марказҳои савдо, Корхонаи воҳиди давлатии "Роҳи оҳан", Хадамоти гумрук, Агентии "Тоҷик-стандарт", Кумитаи бехатарии озуқаворӣ ва монанди инҳо низ фаъолияти худро бе таҷҳизоти зарурӣ ва маводи кимиёӣ наметавонанд дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монанд.

Ҳол он ки доир ба ин масъала ҳанӯз соли 2017 барномаи махсуси давлатӣ қабул гардида буд.

Бинобар ин, Маркази ҷумҳуриявӣ таъ-миноти соҳаҳои илм бо таҷҳизоти техникӣ, асбобҳо, маводи кимиёӣ ва васоити экс-педитсионӣ вазифадор карда мешавад, ки сарфи назар аз мансубияти сохторӣ, тибқи талаботи муассисаҳои илмӣ ва таъ-лимӣ ҷиҳати харидорӣ кардани таҷҳизот, ашё ва бахусус, маҳлулҳои кимиёиву био-логӣ чораҷӯӣ намояд.

Ҷамзамон бо ин, Дастгоҳи иҷроияи Президент бо вазоратҳои адлия, молия, маориф ва илм, Академияи илмҳо ва ака-демияҳои соҳавӣ тартибӣ фаъолияти ин муассисаро баррасӣ карда, доир ба во-рид намудани тағйиру иловаҳои зарурӣ ба низомномаи он пешниҳод манзур на-моанд.

Ҳозирини арҷманд!

Дар самти таҳқиқи таърих, забон ва адабиёт, фалсафа, сиёсатшиносӣ ва фарҳанги пурғановати миллати тоҷик до-нишмандони Академияи илмҳои корҳои арзишмандеро анҷом дода, осори бе-баҳои нобиғаҳои илму адабро ба ҷоп ра-сониданд.

Аз ҷумла монографияи шашҷилдаи "Таърихи халқи тоҷик" ба забони русӣ ба нашр расида, китоби "Этногенез ва таъ-рихи этникии тоҷикон" ба ҷоп омода гар-дид, ки аҳамияти зиёди илмӣ ва амалӣ дорад.

То ба имрӯз ба муносибати 5500-со-лагии Саразм як қатор рисолаҳо таҳия ва ба нашр омода шудаанд.

Ҳоло дар чандин мавзӯҳои таърихӣ кишвар корҳои бостоншиносӣ идома до-ранд.

Аммо бояд иқрор шуд, ки кор дар ин самт дар сатҳи қаноатбахш ба роҳ монда нашудааст.

Мо Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносиро бо таҷҳизот, техника ва воситаҳои нақлиёт таъмин карда, донишҷӯёни ихтисосҳои бостоншиносӣ муассисаҳои таҳсилоти олиӣ касбиро ба-роӣ ҳамкорӣ бо онҳо сафарбар кардем, вале натиҷаҳои фаъолияти бостоншино-

СУХАНРОНИИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН, ПЕШВОИ МИЛЛАТ МУҲТАРАМ ЭМОМАЛӢ РАҲМОН ДАР ВОҲӢРӢ БО ОЛИМОНИ КИШВАР

сон қонеъкунанда нест.

Тибқи мушоҳида корҳои бостоншиносӣ дар ёдгориҳои таърихии Тахти сангин, Хулбук, қалъаҳои Кӯлоб, Ямҷун, Шайдо-ни Сари Хосор, ёдгориҳои Кангуртут, Золи Зард, Носири Хусрав ва Саразм ба талабот ҷавобгӯ набуда, маводи муаррифику-нанда доир ба ёдгориҳои таърихии зикр-шуда таҳия нашудаанд ва дар масири хатсайри онҳо то ҳол корҳои таъмиру аз-навсозӣ амалӣ нагардидаанд.

Аз ин рӯ, ба Академияи илмҳо, Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумши-носӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олии кас-бие, ки бо ихтисоси таърих ва бостонши-нос мутахассис омода мекунанд, супориш дода мешавад, ки корҳои илмиву бостон-шиносиро дар мавзӯҳои таърихӣ васеъ ба роҳ монанд ва якҷо бо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ҷиҳати таҷдиду барқарорсозии онҳо тад-бирҳои мушаххас андешанд.

Ғайр аз ин, осори хаттии забонҳои гу-ногун, пеш аз ҳама, забонҳои қадимаи ориёӣ, ҳиндӣ, юнонӣ, арманӣ, арабӣ, хитой ва русӣ вобаста ба таърих, адаби-ёт ва фарҳанги тоҷикон бояд ҷамъоварӣ гардида, ба забони тоҷикӣ тарҷума ва дастраси хонандагон карда шавад.

Дар баробари ин, мо бояд баргардон ва ба забони тоҷикӣ тарҷума кардани аса-рҳои таърихиву илми донишмандонро, ки дар таърихи илм хизматҳои барҷаста кардаанд, аз хотир набарорем.

Зеро ин кор ба рушди забони илм низ мусоидат мекунанд.

Мо дар сохтори Иттифоқи нависанда-гон маркази тарҷума ва дар аксари до-нишгоҳҳо марказҳои илмӣ таъсис дода-ем.

Вазифаи онҳо маҳз тарҷума, баргар-дон ва бознашри осори арзишманди гу-заштагону муосирони ҷаҳонӣ ва ватанӣ ба шумор меравад.

Гарчанде осори манзуму мансури ади-бони классикӣ ва муосир қисман таҳқиқу таҳия ва нашр шудааст, вале масъалаҳои таҳқиқталаб доир ба таърихи адабиёти тоҷик ҳанӯз хеле зиёд мебошад.

Солҳои охир дар пойтахт як амали неку дурандешона ба ҳукми анъана дарома-дааст, ки фарзандон ва наздикони оли-мону адибони фавтида китобхонаи воли-дайнашонро ба Китобхонаи миллии барои истифода месупоранд.

Ин китобҳо дар китобхона бо номи со-ҳибонашон нигоҳ дошта мешаванд ва хо-нандагон аз онҳо истифода мекунанд. Бо ин роҳ китобҳо аз ҳама гуна хатарҳо ҳифз мешаванд ва аз тарафи дигар, номи ин олимони абадӣ боқӣ мемонад.

Масалан, китобхонаҳои академик Му-ҳаммадҷон Шақурӣ, профессорон Соҳиб Табаров, Раҳим Мусулмонӣ бо номҳои худашон дар Китобхонаи миллии ҳифз шуда, дӯстдорони илму адабиёт ва умуман ҷавонон аз онҳо истифода менамо-янд.

Вобаста ба ин, ба олимони калонсол, фарзандони донишмандон ва ҳамаи зи-ёиён муроҷиат карда, хоҳиш менамоем, ки китобхонаи худро ба Китобхонаи миллии супоранд, то дигарон низ аз онҳо истифода карда, манфиат бинанд ва ғизои маънавий гиранд.

Мо як нуктара ҳамеша бояд дар ёд дошта бошем, ки китобҳои роҳи асосии баланд бардоштани сатҳи маърифат аст ва олим бе китобҳои олим намешавад.

Зеро бузургон гуфтаанд, ки ҳар гоҳ аз китобҳои бозмондӣ, аз фикр кардан ҳам мемонӣ.

Ман андешаҳои худро доир ба вазъи забони давлатӣ ва илми забоншиносӣ дар суҳанронӣ ба муносибати Рӯзи заб-он муфассал баён карда, дар назди сох-тору мақомоти дахлдори давлатӣ ва оли-мони соҳа вазифаҳои мушаххас гузошта будам.

Ҷиҳати ҳалли масъалаҳои зикршуда ва дастури супоришҳои додшуда роҳба-ронро масъулон ва мутахассисони ниҳо-дҳои дахлдори вазифадоранд, ки камбу-дихҳои ҷойдоштаро бартараф карда, ба омӯзиши масъалаҳои мубрами давлатдо-рии миллии, таърихи пурифтихору тӯлонии халқи тоҷик, таърихи адабиёт ва забони

тоҷикӣ ҷиддӣ машғул шаванд.

Бо истифода аз фурсат, бори дигар таъкид месозам, ки таърих, забон, фарҳ-анг, расму ойин ва маданияти либоспӯ-шии миллии арзишҳои ҳувиятсоз буда, оламиён мову шуморо, қабл аз ҳама, аз рӯи ҳамин сифатҳо мешинсанд ва эъти-роф мекунанд.

Имрӯз рисолати олимони ҷамъиятши-нос аз он иборат аст, ки парчамбардори-ни омӯзишу таҳқиқ ва ташвиқу таблиғи ғояҳои фарҳангу адабиёти ҷаҳоншумули тоҷикон бошанд, аз арзишҳои миллии, ки аслу асоси давлатдорӣ миллии дунявии мо маҳсуб мешаванд, бо нангу номуси ватандорӣ дифоъ кунанд ва дар амри гу-стариши худшиносии милливу таърихии насли ҷавон бо қору пайкори худ наму-наи ибрат нишон диҳанд.

Илова бар ин, дар шароити ҷаҳони-шавӣ, вусъати рақобатҳои геополитикӣ, авҷгирии зуҳуроти хатарноки ифротгаро-иву терроризм ва дигар мушкилоти гло-балӣ таҳқиқи ҳамаҷонибаи афкори фал-сафию ҳуқуқӣ, иҷтимоиву сиёсӣ ва ахло-қиву маънавий талаби замон буда, омӯзи-ши фарҳанги моддӣву ғайримоддӣи мил-лат бояд самти афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ бошад.

Бояд гуфт, ки хурофот, ифротгароӣ ва радикализми динӣ яке аз хатарҳои ба ояндаи босуботи мардуми мо таҳдидку-нанда мебошад.

Аксари мардуми мо ба зиндагӣ ва во-қеият аз нуқтаи назари мантиқ, илм ва ҷаҳонбинии илмӣ баҳо намедиданд.

Ба назари мо, як сабаби пеш нарафта-ни тафаккури мардум ҳамин омил мебо-шад.

Ҷавонон, ки ояндаи мамлакат мебо-шанд, бояд аз ақидаҳои хурофотӣ дур бошанд, донишҳои муосирро ҷиддӣ омӯ-хта, ҳар як рӯйдоди ҷомеаро аз нуқтаи назари илму мантиқ таҳлил кунанд ва дар зиндагӣ роҳи дурустро интихоб намо-янд.

Аз ин рӯ, олимони сиёсатшинос, фай-ласуфҳо ва умуман, ҷомеашиносонро зарур аст, ки сабабу омилҳои зуҳури ақидаҳои хурофотӣ, шиддат гирифтани ифротгароии динӣ ва оқибатҳои онҳоро таҳқиқ карда, роҳҳои аз байн бурдани ху-рофот ва сабабу омилҳои дохиливу хо-риҷии сар задани ҷанги таҳмилии шаҳр-вандиро дар кишвар ҳамаҷониба маври-ди арзёбӣ қарор диҳанд.

Дар давраи ҷанги таҳмилии шаҳр-вандӣ, ки бо гуноҳи хоинони миллати то-ҷик, аз ҷумла ҳизби террористиву экстре-мистии наҳзат сар зад, олимону мутахас-сисони беҳтарини мо ба тарки Ватан маҷ-бур шуданд ва илова ба хисороти зиёде, ки ба ҳамаи соҳаҳои ҳаёти давлат ва хал-қи мо расонида шуд, илму маориф низ зиёни бузург дид.

Имрӯз мардуми мо бояд сабабҳои он ҷанги хонумонсӯзро донанд. Дар ин бо-бат набояд хомӯш бошем.

Олимони мо бояд сабабу омилҳои онро таҳқиқ кунанд, то ки чунин хатоҳои дар оянда такрор нашаванд.

Омӯзиш ва таҳлили равияҳои афзали-ятноки илм дар Тоҷикистон ва муқоисаи онҳо бо кишварҳои дигар собит месозад, ки ин самт ба бознигарӣ ниёз дорад ва камбудихҳои ҷойдошта бояд ҳарчи зудтар бартараф карда шаванд.

Самту равияҳои афзалиятнок дар ин марҳала бояд, пеш аз ҳама, ба навсозӣ ва ислоҳоти иқтисоди миллии ва ҳадафҳои стратегияи Ҳукумати мамлакат - таъмини истиқлолияти энергетикӣ, ҳифзи амнияти озуқоворӣ ва саноатикунонии босуръат равона карда шаванд.

Бинобар ин, вазоратҳои рушди иқти-сод ва савдо, маориф ва илм, саноат ва технологияҳои нав, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ, Академияи илмҳо ва Академияи илмҳои кишоварзӣ вазифадор карда ме-шаванд, ки захираҳои зеҳнии мамлакатро ба самти таъмини иҷрои ҳадафҳои стратегияи кишвар сафарбар карда, номг-ӯйи равияҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмиро дар муддати се моҳ аз нав таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати мамлакат пешниҳод намо-янд.

Дар баробари Академияи илмҳо дар рушди илми ватанӣ саҳми академияҳои

соҳавӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ низ назаррас аст.

Академияи таҳсилот ва Пажӯишгоҳи рушди маориф дар сохтори Вазорати маориф ва илм фаъолият карда, масъа-лаҳои вобаста ба низомии таълиму тарби-ро таҳқиқ менамо-янд.

Олимони муассисаҳои илмии зикршуда илова ба таҳияи стандартҳои таъли-миву фаннӣ, таълифи китобҳои дарсӣ ва омӯзиши масъалаҳои педагогикаи муосир нишондиҳандаҳои барномаву консеп-сияҳои давлатиро таҳлил карда, монито-ринги сифати таълим ва иҷрои нақшаву барномаҳои таълимиро дар зинаи таҳси-лоти миёнаи умумӣ анҷом медиҳанд.

Лекин тавре ки таҳлилҳои нишон меди-ҳанд, фаъолияти ин муассисаҳои илмӣ чандон самарабахш нест.

Академияи таҳсилот ба масъалаи дур-намои рушди маориф бояд диққати авва-линдараҷа дода, доир ба мақоми макта-би муосир, сатҳу сифати китобҳои дарсӣ, ворид кардани ғояҳои давлатдорӣ миллии ва арзишҳои ҳувиятсозии халқамон дар китобҳои дарсии фанҳои ҷамъиятиву гу-манитарӣ, раванди таълим, таносуби со-атҳои фаннӣ, усулҳои фаъоли таълим, роҳҳои самаранокӣ омӯзиши фанҳои табиӣ, риёзӣву дақиқ ва ташаккули зеҳ-нияти хонандагону донишҷӯён пешниҳод-ҳои мушаххас манзур намо-янд.

Ҳоло дар кишвар ислоҳоти соҳаи мао-риф идома дорад.

Аммо консепсияи мукамал доир ба шакли идораи сохторҳои соҳаи маориф ва азнавсозии таҳсилот дар ҳамаи зинаҳо то ҳанӯз таҳия нагардидааст.

Пажӯишгоҳ, инчунин, ба баланд бар-доштани сифати таълиму тарбия, мазму-ну мундариҷаи воситаҳои таълим, пеш-ниҳоди китобҳои дарсии ҷавобгӯи тала-боти замони истиқлолият аз фанҳои ҷамъ-иятиву гуманитарӣ ва тақсими соатҳо кам аҳамият дода, доир ба усулҳои тағйир додану тавсеа бахшидани ҷаҳонбинии техникаи наврасон тавсияҳои нав надо-рад.

Аслан назарсанҷии асосҳои ислоҳоти соҳаи маориф бояд аввал тавассути сох-торҳои илмии зикршуда анҷом ёфта, баъ-дан дар муассисаҳои таълимӣ ҷорӣ кар-да шавад.

Вале, мутаассифона, пешравиҳои дар ин самт хеле кам ба мушоҳида мерасанд.

Аз ин рӯ, Академияи таҳсилот ва Пажӯ-ишгоҳи рушди маорифро зарур аст, ки вазъи амалишавии ислоҳоти соҳаи мао-рифро ҳамаҷониба омӯхта, ҷиҳати ҷорӣ кардани таҷрибаи наву пешқадам, сатҳу сифати китобҳои дарсӣ дар ҳамаи зи-наҳои таҳсилот чораҷӯӣ намо-янд.

Ҳамчунин, бо мақсади татбиқи Фармо-ни Президенти мамлакат доир ба "Бист-солаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиат-шиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф", ки ба таъмин намудани пеш-рафти корҳои илмиву таҳқиқотӣ ва ташак-кули салоҳиятнокии касбӣ равона шуда-аст, чораҳои зарурӣ андешад.

Дигар нуктаи муҳим ин аст, ки мо бояд бо така ба таҷрибаи ҷаҳони муосир инти-хобу тарбияи кӯдакони болаёқату боис-теъдодро аз муассисаҳои таҳсилоти то-мактабӣ оғоз кунем ва таълими онҳоро мақсадноку дурбинона ба роҳ монем.

Мо барои расидан ба ин ҳадаф дар сохтори Академияи илмҳо бунёди макта-би зеҳнро оғоз кардем, ки солҳои наздик ба истифода дода мешавад.

Дар мактаби мазкур барои таълими фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ шароити хуб фароҳам оварда шуда, кӯда-кону наврасони боистеъдод тавассути озмун қабул ва таълим дода мешаванд.

Ғайр аз ин, дар кишвар шабакаи лит-сею гимназияҳо ва мактабҳои Президентӣ ташкил кардаем, ки то имрӯз соҳиби даст-овардҳои назарраси фаннӣ гардидаанд. Ба фаъолияти ин муассисаҳо низ бояд эътибори ҷиддӣ дода, сифати таълимиро боз ҳам беҳтар ба роҳ мондан зарур аст.

Минбаъд дар литсейҳои Президентӣ аз ҳисоби хонандагони синфҳои болоӣ ҷиҳати омӯзиши фанҳои дақиқ, риёзӣ ва табиӣ гуруҳҳои мақсаднок таъсис дода, ба сатҳу сифати донишандӯзии онҳо

эътибори ҷиддӣ дода шавад.

Фаъолияти кафедраҳои тахассусии муассисаҳои таҳсилоти миёнаву олии касбӣ ва сифати омода кардани омӯзго-рони фанҳои табиӣ ва риёзӣву дақиқ низ беҳбудӣ мебошад.

Таъкид месозам, ки кафедраҳои та-хассусии илмҳои табиӣ, риёзӣ ва дақиқ ба навсозӣ ва ислоҳот ниёз доранд.

Дар ин самт соатҳои таълимӣ наме-расанд ва дар барномаву нақшаҳои таълимӣ таносуби нобаробари соатҳо вуҷуд дорад.

Дар назди кафедраҳои тахассусӣ дар доираи лоиҳаҳо озмоишгоҳҳои нав таъ-сис ёфта, ташкили технопаркҳо ва усто-хонаҳои муосир имкони дар истеҳсолот амалӣ кардани баъзе ихтироотро му-ҳайё намудаанд.

Вале дар ин самт низ корҳои илмии амалӣ ба назар намерасанд, натиҷаи корҳои озмоишӣ ва сатҳу сифати таҳияи рисолаҳои илмӣ талаботи давлатро қонеъ карда наметавонад.

Ташкили корхонаҳои хурди илмиву истеҳсолӣ бо мақсади дар истеҳсолот ҷорӣ намудани натиҷаи корҳои илмиву таҳқиқотӣ, таҳким бахшидан ба фаъо-лияти технопаркҳо, робитаи мустақими мактабҳо ва марказҳои илмии муасси-саҳои илмӣ ва таҳсилоти олии касбӣ бо корхонаҳои истеҳсолии ватанӣ хориҷӣ роҳи дигари пайвастанӣ илм бо истеҳ-солот мебошад.

Талаботи рӯз чунин аст, ки рушди ил-мҳои дақиқ бояд таъмин карда, натиҷаи корҳои илмӣ дар истеҳсолоти ватанӣ ҷорӣ ва таҷрибаҳои инноватсионӣ тат-биқ гарданд ва дар муассисаҳои таҳси-лоти олии касбии кишвар ихтисосҳои во-баста ба манбаъҳои таҷдидшавандаи нерӯ, яъне "энергияи сабз", "иқтисоди сабз" ва "иқтисоди рақамӣ" таъсис дода шаванд.

Дар баробари ин, бояд масъалаи ар-зёбии рейтингҳои донишқадаву дониш-гоҳҳо низ тақдир дода шавад.

Дар оянда мо бояд мақоми муасси-саҳои таҳсилоти олии касбиро на аз рӯи шумораи хатмкардагон, балки во-баста ба шумораи хатмкардаҳои бо кор таъминшуда ва дастовардҳои илми дар истеҳсолот татбиқгардида муайян намо-ем.

Вобаста ба ин, пешниҳод менамоем, ки аз 1 январи соли 2021 шумораи ги-рандагони стипендияи Президенти Ҷум-ҳурии Тоҷикистон дар муассисаҳои таҳ-силоти миёнаи умумӣ, ки дар омӯхтани фанҳои табиӣ ва риёзӣву дақиқ на-тиҷаҳои баланд нишон медиҳанд, аз 400 нафар то 3000 нафар зиёд ва андозаи маблағи он 500 сомонӣ муқаррар карда шавад.

Инчунин, шумораи гирандагони чу-нин стипендияҳо дар муассисаҳои таҳ-силоти олии касбӣ аз 100 нафар то 500 нафар ва барои аспирантони мактабҳои олии муассисаҳои илмӣ аз 15 нафар то 50 нафар зиёд карда шавад.

Аз шумораи умумии стипендияҳои Президентӣ 70 фоиз барои фанҳои табиӣ, дақиқ ва риёзӣ равона карда ша-вад.

Ба вазоратҳои молия, маориф ва илм супориш дода мешавад, ки барои аз 1 сентябри соли 2021 зиёд намудани муз-ди меҳнати омӯзгорони фанҳои табиӣ, дақиқ ва риёзии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва дигар имтиёзҳо барои омӯзго-рони чунин муассисаҳо, бахусус, омӯз-горони ҷавон ба Ҳукумати мамлакат пеш-ниҳод манзур намо-янд.

Дар баробари ин, устодоне, ки шо-гирдони онҳо дар озмунҳои минтақавӣ ва байналмилалӣ аз ин фанҳо ҷойҳои намоёнро ишғол менамо-янд, аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ аз лиҳози моддӣ ва маънавий қадрдонӣ карда шаванд.

Инчунин, олимоне, ки ихтирооташон дар истеҳсолоти ватанӣ ҷорӣ мешаванд, ба муқофотҳои давлатӣ пешниҳод кар-да шаванд.

Ҳозирини гиромӣ!

Бо ташаббуси мо соли 2009 дар сох-тори Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷти-

СУХАНРОНИИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН, ПЕШВОИ МИЛЛАТ МУҶТАРАМ ЭМОМАЛӢ РАҶМОН ДАР ВОХӢРӢ БО ОЛИМОНИ КИШВАР

мои аҳоли Академияи илмҳои тиб таъсис дода шуд.

Ҷарчанд ки дар муддати фаъолияти беш аз даҳсолаи худ ин муассиса як қатор усулҳои нави табобатро қорӣ кардааст, вале натавонист фаъолияти худро ҳамчун маркази илмӣ дуруст ба роҳ монанд ва ба дастовардҳои назаррас дар соҳаи илми тиб ноил гардад.

Боиси нигаронист, ки дар зарфи беш аз ду даҳсола аз ҷониби олимони соҳаи тандурусти кишвар истеҳсоли ягон навъи доруи ватанӣ ба роҳ монда нашудааст.

Ҳол он ки табиати Тоҷикистони мо аз навъҳои гуногуни растаниҳои шифобахш бой буда, онҳо то имрӯз танҳо дар асоси таҷрибаи тибии халқӣ коркард мешаванд.

Олимони кишварро зарур аст, ки дар шароити рушди босуръати технологияҳои замони муосир истеҳсоли дорувориро бо истифода аз ғиёҳҳои шифобахши ватанӣ оғоз намоянд ва дар ҳифзи саломати аҳолии мамлакат ҳисса гузоранд.

Ғайр аз ин, дар кишвари мо дар асоси ашёи хомии ватанӣ имкони коркард ва истеҳсоли таҷҳизоти гуногуни тибӣ вучуд дорад.

Аммо ин имконият барои табобат ва сохтани техникаву таҷҳизоти соҳа кам истифода мешавад ва олимони кишвар бояд дар ин ҷода низ чораҳои мушаххас андешанд.

Аз ин рӯ, ба Ҳукумати мамлакат супориш дода мешавад, ки яққо бо Академияи илмҳо, вазоратҳои маориф ва илм, тандурусти ва ҳифзи иҷтимоӣ дар муддати се моҳ лоиҳаи қарори Ҳукуматро ҷиҳати барҳам додан ва ба сохтори Академияи илмҳои ворид кардани Академияи илмҳои тиб пешниҳод намояд.

Ҷамҷунин, Вазорати тандурусти ва ҳифзи иҷтимоии аҳолиро зарур аст, ки бо истифода аз таҷрибаи олимони муассисаҳои таълимие, ки дар сохтораш фаъолият менамоянд ва аз ҳисоби мавзӯҳои фармоиши соҳаи тиб ҷиҳати ҳалли камбудихо чораҷӯӣ карда, ба рушди илми тиб ва ихтирооти нави дар ин самт диққати аввалиндараҷа диҳад.

Вобаста ба мавзӯ, як масъалаи муҳимро таъкид менамоем, ки узвият дар Академияҳо на барои шуҳрати номи баланд ёфтани балки ба хотири кашфиёту навоарӣ, хизмати содиқона ба илм ва халқи Тоҷикистон, тарбияи кадрҳо, риояи одоби илмӣ, яъне этикаи илмӣ ва интизоми қорӣ бояд бошад.

Донишмандони арҷманд!

Бо мақсади мусоидат ба рушди соҳаи кишоварзӣ, таъмини аҳоли бо ғизои хушсифат ва қорӣ намудани нагонихо дар ин самт мо Академияи илмҳои кишоварзиро таъсис додем.

Ҳоло дар сохтори ин муассисаи илмӣ 7 институт, 4 марказ, 2 пойгоҳи асосӣ ва 26 филиал, хоҷагиҳои таҷрибавӣ ва пойгоҳҳои хурди илмӣ фаъолият менамоянд, ки дар онҳо 1120 нафар қор мекунанд.

Вазифаи асосии Академияи мазкур тавассути фаъолияти илмӣ дар ҳамаи бахшҳои кишоварзӣ ноил гардидан ба дастовардҳои наватин дар ин самт ва мусоидат ба татбиқи яке аз ҳадафҳои стратегии кишвар - ҳифзи амнияти озуқаворӣ мебошад.

Инчунин, Академия ба омода кардани кадрҳои баландихтисос ва беҳтар намудани ҳамоҳангсозии илми кишоварзӣ машғул мебошад.

Бо ин мақсад институтҳои Академия 60 мавзӯи фармоишӣ, 6 лоиҳа дар доираи барномаи рушди инноватсионӣ, 5 барномаи байналмилалӣ ва 6 лоиҳа аз ҳисоби маблағҳои Фонди Президентии таҳқиқоти бунёдӣ амалӣ карда истодаанд.

Дар доираи ин мавзӯҳо 78 қитъаи таҷрибавӣ ташкил шуда, дар онҳо омӯзиши усулҳои муосири селекция, технологияи парвариши зироат ва чорво, бунёди боғҳои интенсивӣ, усулҳои мубориза бо касаливу зараррасонҳои зироату чорво гузаронида мешавад.

Ҷарчанд ки олимони соҳа дар бахшҳои мухталифи илми кишоварзӣ ба як қатор пешравиҳо ноил шудаанд, аммо дар ша-

роити рушди босуръати илм навоариву ихтироот ва таҳқиқоти бозёфтҳои онҳо ҳоло ҳам қаноатбахш нестанд.

Масалан, мо даҳҳо навъи растаниҳо, дарахтони орошиву мевадиҳанда ва гулҳои ҳамешасабзу мавсими то ба ҳол аз кишварҳои хориҷӣ ворид мекунем.

Инчунин, то ҳанӯз вазъи парвариши навъҳои меваю ангири ба содирот нигаронидашуда ба талабот ҷавобгӯ нест.

Ба сифати тухми ғалладонагӣ, аз ҷумла гандум, намудҳои серҳосили пахта, тухмии картошка ва дигар маҳсулоти кишоварзӣ, ки ба табиати кишвари мо мутобиқанд, беаҳаммиятӣ зоҳир мекунем.

Дар соҳаи чорводорӣ ҳам қорҳои назарраси илмӣ каманд.

То ҳол натиҷаҳои фаъолият оид ба дурагакунии чорвои хушзот, навъҳои тоҷикии чорвои хурд ва калони шохдор хеле кам мебошанд.

Соҳибқорони мо зотҳои нави чорворо аз кишварҳои дигар ворид карда истодаанд, аммо чорвои маҳаллӣ, ки ба шароити мо мутобиқ мебошад, аз омӯзиш дур мондааст.

Олимони мо ҳатто таҷрибаи чорводорони пешқадамро дуруст намеомӯзанд ва ба зиёд кардани чорвои хушзоти маҳаллӣ кам диққат медиҳанд.

Мо аз олимони давлатҳои ҳамсоя дар масъалаи таҳқиқи вакцинаҳои чорво низ қарор менамоем ва аксари доруҳои ҳайвоноту паранда аз хориҷи кишвар ворид карда мешаванд.

То ба ҳол доир ба бунёди қорҳои фарматсевтии истеҳсоли доруҳои чорво ягон иқдом амалӣ нагардидааст.

Ба соҳаҳои парандапарварӣ, аз ҷумла парвариши мурғи марҷон, инчунин, моҳидорӣ, ки талабот ба маҳсулоти онҳо дар мамлакат зиёд мебошад, кам диққат медиҳем.

Ҳол он ки мо барои рушди ин соҳаҳо имтиёз муқаррар кардаем ва лоиҳаҳои фармоиширо, ки дар ин самт таҳия мешаванд, аз ҷониби давлат маблағгузорӣ менамоем.

Вале ҳар сол ба кишвар ба маблағи 40-45 миллион доллар ғушти паранда ворид мекунем.

Вобаста ба ин, Академияи илмҳои кишоварзӣ ва институтҳои онро зарур аст, ки фаъолияти худро ба шароити талаботи рӯз мувофиқ гардонида, маблағҳои фармоишӣ ва лоиҳавиро ба масъалаҳои мубрами соҳаи кишоварзӣ равона намоянд, нисоз ва сифати қору фаъолиятро куллани тағйир дода, ба қорҳои илмӣ ҷиддӣ машғул шаванд ва ба рушди бахшҳои мухталифи соҳаи кишоварзӣ мусоидат намоянд.

Олимони соҳаи кишоварзӣ, ҳамҷунин, вазираданд, ки ҳамқориро бо вазоратҳои кишоварзӣ, саноат ва технологияҳои нави маориф ва илм, институтҳои Академияи илмҳо, муассисаҳои таҳсилоти оли касбӣ, роҳбарони хоҷагиҳои деҳқонӣ ва бахши хусусӣ дуруст ба роҳ монда, ҷиҳати ҳалли камбудихо чораҷӯӣ намоянд.

Ҳозирини арҷманд!

Татбиқи дастовардҳои илмӣ дар истеҳсолот ва қорӣ кардани таҷрибаҳои инноватсионӣ дар қорҳои ширкатҳои саноату истеҳсоли муҳарриқи асосии рушди илм мебошад.

Аз ин рӯ, ба мақсад мувофиқ аст, ки баъзе таҳқиқоти илмии олимони ихтироқор, магистру аспирантҳо ва докторантҳо дар ҳамқорӣ бо субъектҳои хоҷагидор иҷро ва дар истеҳсолот амалӣ карда шаванд.

Ба роҳи мундани чунин ҳамқорӣ ба таҳқиқи робитаи илму истеҳсолот мусоидат карда, натиҷаҳои хуб ба қор меоварад.

Дар кишвар олимоне, ки соҳиби патент мебошанд, хеле зиёданд.

Аммо онҳо танҳо рақамгузорӣ шуда, истеҳсолкунандагон ва ширкатҳои саноатӣ аз онҳо оғоҳӣ надоранд ва ҷиҳати татбиқашон тадбире андешида намешавад.

Бинобар ин, Ҳукумати мамлакат вазираданд карда мешавад, ки бо мақсади ҳамоҳангсозии илму истеҳсолот дар муддати се моҳ ба Роҳбари давлат ҷиҳати таъсиси сохтори нави Дастгоҳи иҷроияи Президент пешниҳод манзур

намояд.

Ҳамзамон бо ин, қорҳои истеҳсоли зарур аст, ки бо мақсади боло бурдани самаранокии истеҳсолот ва замонавӣ сохтани раванди он технологияҳои илмталабро бештар татбиқ карда, ба ин васила имконияти ҳамқорихоро бо муассисаҳои илмии кишвар васеъ намоянд.

Геология ва минералогия аз ҷумлаи илмҳои вучуд дорад, ки рушди онҳоро худ табиати Тоҷикистон тақозо мекунад ва дар ин самт барои таҳқиқот ва кашфиёту навоарӣ заминаи муосир вучуд дорад.

Кишвари мо, ки 93 фоиизи онро кӯҳҳо ташкил медиҳанд, яке аз пураспортгарин мавзӯҳои ҷуғрофии олам доништа мешавад.

Аммо илми ин соҳаҳои мазкур дар мамлақати мо пеш наарафтааст ва дар онҳо камбудихо зиёд ба назар мерасанд.

Дар ин самт барои ҳимояи ду шӯрои илмӣ вучуд дорад, аммо оид ба ин соҳаҳо рисолаҳои илмӣ дифоъ нашудаанд.

Соҳибқорони ватанӣ ҳар сол барои ба кишвар овардани сангҳои табиӣ орошӣ беш аз 20 миллион доллар сарф мекунанд.

Вале геологҳои мо ягон пешниҳод ё лоиҳаи асоснок илмиро ҷиҳати истифода аз сангҳои табиӣ худамон ба Ҳукумат ё соҳибқорон пешниҳод накардаанд.

Аз ин рӯ, ба Саридораи геология ва Академияи илмҳо супориш дода мешавад, ки дар ҳамқорӣ бо соҳибқорон ва ширкатҳои бонифуз ҷиҳати ба роҳ мондани қорҳои иктишофӣ, муайян кардани мавзӯи қорҳои металу сангҳои қиматбахш, орошӣ ё масолеҳи сохтмон, инчунин, қоркарди онҳо чораҷӯӣ карда, доир ба ин масъала ҳар шаш моҳ ба Ҳукумат гузориш пешниҳод намоянд.

Инчунин, зарур аст, ки бо дарназардошти тағйирёбии иқлим ва обшавии пирияхҳо ба омӯзиши масъалаҳои обу экология ва таҳияи пешгӯиҳои асоснок илмӣ дар ин бахшҳо эътибори ниҳоят ҷиддӣ зоҳир карда шавад.

Бо мақсади ислоҳи камбудихо ҷойдошта ва беҳтар кардани сифати таҳқиқоти илмӣ дар ҳамаи институтҳои марказҳои илми академӣ зарур аст, ки ба масъалаҳои зерин диққати махсус дода шавад:

Якум. Вазорати маориф ва илм, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, академияҳои соҳавӣ ва қисми илми муассисаҳои таҳсилоти оли касбиро зарур аст, ки бо дарназардошти дурномаи рушди илми ватанӣ ва муносибатҳои нави ҷамъиятӣ мавзӯҳои фармоиширо бори дигар таҷдиди назар карда, сохторҳои худро ба шароити муосир мутобиқ гардонанд.

Дуюм. Академияи илмҳо, академияҳои соҳавӣ ва бахшҳои илми муассисаҳои таҳсилоти оли касбӣ тартиби муосири "маблағгузори барномавӣ", "маблағгузори дархости давлатӣ" ва "маблағгузори роҳи ҷалби сармоияи хориҷӣ" - ро қорӣ намоянд.

Сеюм. Муассисаҳои таҳқиқоти ҳамаи сохторҳои илмӣ ҷиҳати дар истеҳсолот қорӣ шудани ихтирооти худ бо ниҳодҳои давлатӣ, шахсонӣ воқеӣ ва ҳуқуқӣ, соҳибқорон ва саноатчиён ҳамқориро ба роҳ

монда, ба ин қорҳои ширкатҳои барои маблағгузори қардан ҷиҳати амалӣ гардидани дархостҳои илмиашон пешниҳод манзур намоянд.

Чорум. Ҳукумати мамлакат ҷиҳати таҷдиди сохтори Академияи илмҳои кишоварзӣ чораҷӯӣ карда, дар муддати як моҳ пешниҳодоти худро ба Роҳбари давлат манзур намояд.

Панҷум. Вазоратҳои саноат ва технологияҳои нави кишоварзӣ, тандурусти ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли, энергетика ва захираҳои об, қорҳои саноатӣ, сарфи назар аз шакли ташкиливу ҳуқуқӣ ва моликиятшон, соҳибқорони истеҳсоли, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳраи ноҳияҳо вазираданд карда мешаванд, ки ҷиҳати дар амал татбиқ намудани дастовардҳои олимони тоҷик чораҷӯӣ карда, аз натиҷааш ҳар шаш моҳ ба Шӯрои илм, маориф ва инноватсияи назди Президентии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисобот пешниҳод намоянд.

Вазорати рушди иқтисод ва савдо ҳангоми арзёбии вазъи бахши воқеии иқтисоди миллӣ нишондиҳандаи аз тарафи истеҳсолкунандагон ватанӣ истифода гардидани дастовардҳои илми олимони тоҷикро ҳамчун индекси дастовардҳои инноватсионии дар амали истифодашуда таҳия ва қорӣ карда, аз натиҷаи он ҳамаҷола ба Ҳукумати мамлакат маълумот пешниҳод намояд.

Шашум. Вазоратҳои молия, рушди иқтисод ва савдо маблағгузори Фонди президентии таҳқиқоти бунёдиро аз ҳисоби буҷети давлатӣ ба андозаи 3 фоииз аз ҳаҷми умумии маблағгузори ба соҳаи илм таъмини намоянд.

Академияи илмҳо зарур аст, ки нисозии маблағгузори мавзӯҳои илмиро таҷдиди назар карда, маблағҳо ба ҳалли масъалаҳои равона намояд, ки барои иқтисодиёту иҷтимоиёти мамлакат воқеан аҳаммияти аввалиндараҷа дорад.

Ҳафтум. Ба Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мақоми миллӣ дода шуда, минбаъд он Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон номгузори карда шавад.

Дар робита ба ин, Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон вазираданд карда мешавад, ки дар муҳлати се моҳ сохтори худро пурра таҷдид карда, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дахлдорро вобаста ба мақоми миллӣ гирифтани Академияи илмҳо таҳия ва бо тартиби муқарраргардида ба Ҳукумати мамлакат пешниҳод намояд.

Ҳаштум. Ба Ҳукумати мамлакат ва Вазорати молия супориш дода мешавад, ки бо мақсади дастгирии олимони ва рушди илм баъди таҷдиди пурраи сохтори Академияи илмҳо дар хусуси то охири соли қорӣ бознигарӣ кардани андозаи моши вазифаҳои қорандони Академияи миллии илмҳо чораҷӯӣ кунанд.

Нуҳум. Бо мақсади баррасии доимии вазъи воқеии илму маориф, қараёни иҷро ва мониторинги барномаҳои соҳавӣ ва татбиқи навоариҳои илми ватанӣ дар амалия пешниҳод мегардад, ки дар на-

СУХАНРОНИИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН, ПЕШВОИ МИЛЛАТ МУҶТАРАМ ЭМОМАЛӢ РАҶМОН ДАР ВОХӢРӢ БО ОЛИМОНИ КИШВАР

зди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Шӯрои илм, маориф ва инноватсия таъсис дода шавад.

Шӯро бояд дар як сол на кам аз ду маорифа даъват гардида, дар он масъалаҳои муҳими соҳаи илму маориф мавриди баррасӣ қарор дода шаванд.

Даҳум. Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҷалби мутахассисону коршиносон комиссияи босалоҳият таъсис дода, фаъолияти панҷ соли охири тамоми пажӯҳишгоҳҳо ва марказҳои илмиро санҷида, аз натиҷааш ба Роҳбарии давлат гузориш пешниҳод намояд.

Дастгоҳи иҷроияи Президент, инчунин, комиссияи махсус таъсис дода, вазъи кафедраҳои муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва шуъбаҳои институтҳои илмии соҳаҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзиро омӯхта, устодону кормандони онҳоро аз аттестатсия гузаронад ва аз натиҷааш ба Президенти кишвар гузориш диҳад.

Ба Дастгоҳи иҷроияи Президент супориш дода мешавад, ки аз ҳисоби кормандони Дастгоҳи иҷроия, вазоратҳои маориф ва илм, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ, саноят ва технологияҳои нав, меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳолии Академияи миллии илмҳо ва академияҳои соҳавӣ гуруҳи муштарак таъсис дода, вазъи кабинетҳои фаннии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, озмоишгоҳҳо ва марказҳои илмии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва пажӯҳишгоҳҳои академияҳоро дар муқддати чор моҳ омӯхта, ба Президенти мамлакат маълумоти муфассал пешниҳод намояд.

Ёздаҳум. Ҳукумати мамлакат барои олимону омӯзгорони фанҳои табиӣ ва дақиқ риёзӣ мукофоти маҳсули давлатӣ таъсис диҳад ва ҳар сол 15 нафар бо ин мукофот сарфароз гардонидида шаванд.

Дувоздаҳум. Роҳбарияти мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо вазифадор карда мешаванд, ки дар доираи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 майи соли 2006 "Дар бораи муқаррар намудани имтиёзҳо ба омӯзгорони ҷавон" муаллимон ва омӯзгорони ҷавонро, ки шоғирдонашон дар озмунҳои ҷумҳуриявӣ, минтақавӣ ва ҷаҳонӣ ҷойҳои сазоворро ишғол менамоянд, инчунин, дастовардҳои илмиву педагогӣ доранд, аз ҷиҳати моддӣ ва маънавий дастгирии ҳаматарафа ва ҳавасманд гардонанд.

Создаҳум. Хонадағоне, ки муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумиро бо стипендияи Президентӣ хатм мекунанд, ба ихтисосҳои табиӣ, дақиқ ва риёзии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ бе супоридани имтиҳон дар Маркази миллии тестӣ қабул карда шаванд.

Чордаҳум. Кумитаи телевизион ва радио вазифадор карда мешавад, ки дар муқддати шаш моҳ шабакаи нави телевизиониро бо номи "Илм ва табиат" таъсис диҳад ва дар ин шабака ва шабакаи "Баҳористон" таълими фанҳои табиӣ, дақиқ, риёзӣ, техникаӣ ва технологиро ба роҳ монда, бо ин мақсад омӯзгорони ботаҷриба ва донишмандони соҳаро ҷалб намояд ва дар барномаҳои ҳаррӯза ин шабакаҳо дастовардҳои илми ватанию ҷаҳонӣ ва ихтирооти инноватсиониро муаррифӣ созад.

Донишмандони гиромӣ!

Мо бо мақсади сари вақт ҷимоя кардани рисолаҳои номзадҳои докторӣ ва гирифтани дараҷаву унвонҳои илмӣ соли 2014 дар назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Комиссияи олии аттестатсиониро таъсис додем.

Аз замони таъсиси комиссия то ба имрӯз дар кишвар 56 шӯрои диссертатсионӣ ва 15 шӯрои эксперти таъсис ёфтааст.

Дар муқддати се сол ба ин муассиса 651 рисола ворид шудааст.

Аз ин шумора 415 рисолаи илмӣ тасдиқ ва 30 нафар соҳиби дараҷаи илмӣ доктори илм, 379 нафар соҳиби дараҷаи илмӣ номзоди илм гардидаанд.

Бо вуҷуди ин, шумораи рисолаҳои илмӣ ҷимояшуда дар муқоиса бо кишварҳои пасошӯравӣ хеле кам буда, ҳоло ҳам дар муассисаҳои таълимиву илмӣ нора-

соии мутахассисони дараҷа ва унвонҳои илмидошта баръало эҳсос мегардад.

Дар зинаҳои таҳсилоти ибтидоиву миёнаи касбӣ низ вазъият нигаронкунанда аст.

То имрӯз дар самти илмҳои гуманитарӣ 385 рисола ҷимоя шуда, дар соҳаҳои техникаӣ, табиӣ ва риёзӣ 160 рисола дифоъ шудааст.

Яъне рисолаҳои доир ба илмҳои гуманитарӣ ҷимояшуда нисбат ба самтҳои техникаӣ ва табиатшиносиву риёзӣ беш аз дуюним баробар зиёд мебошанд.

Ғайр аз ин, то ба ҳол доир ба соҳаҳои бисёр муҳим, аз қабилҳои мудрофия, генетика, экология, захршиносӣ, силшиносӣ, физикаи электронӣ, динамика, электроникаи нерӯӣ, геохимия, манбаҳои барқароршавандаи энергия шӯроҳои илмӣ таъсис наёфтаанд ва мутахассисони ин соҳаҳо дар кишвар ниҳоят кам мебошанд.

Ин нобаробарӣ ва номутаносибӣ ба таври возеҳ нишон медиҳад, ки дар ин самт камбудҳои зиёд буда, сохторҳои дахлдори давлатӣ ва муассисаҳои илмиву таълимӣ сари ин мушкилот ҷиддӣ андеша накардаанд.

Дар баробари ин, сатҳи сифати баъзе рисолаҳои ҷимояшуда ниҳоят паст буда, ба талаботи низоминомаҳои тасдиқкардаи Ҳукумати ҷавобгӯ нест.

Ҳамин боис шудааст, ки дар муқддати се соли охир чандин рисолаҳои докториву номзадӣ қабул нашуда, қисми дигар барои ислоҳи камбудҳои баргардонидида шудаанд.

Гузашта аз ин, солҳои охир шахсоне, ки дар соҳаҳои ғайриилмӣ фаъолият карда, дар вазифаҳои маъсул роҳбар мебошанд, аз рӯи ихтисосҳои аз самти фаъолиятҳои дур рисолаҳои илмӣ таълиф карда, бе навбат ҷимоя мекунанд ва соҳиби дараҷаҳои илмӣ мегарданд.

Вобаста ба ин, дастур медиҳам, ки чунин шахсон аввал ариза навишта, аз вазифаҳои ошод карда шаванд, сипас ба корҳои илмӣ машғул шуда, рисолаҳои ошодро дар доираи талаботи мавҷуда ҷимоя намоянд.

Минбаъд аъзои Ҳукумати, муовинони онҳо, вакилони мардумӣ, дигар шахсони мансабдор ва хизматчиёни давлатӣ баъди дар асоси ҳулоасаи муассисаи илмӣ навиштани ариза ба унвони Роҳбарии давлат ба навиштани рисолаи илмӣ ва ҷимоя иҷозат дода мешаванд.

Агар шахсони мансабдор хоҳиши иштирок дар озмунҳои дарёфти унвонҳои узви вобаста ва узви пайвасти академияҳоро дошта бошанд, аввал ариза навишта, аз вазифа ошод мегарданд, ба муассисаҳои академӣ ё таълимӣ ба кор мебароянд, баъдан барои иштирок дар чунин озмунҳо ҳуқуқ пайдо мекунанд.

Рушди забони илмӣ тоҷикӣ дигар маъсалаи муҳимест, ки Академияи илмҳо ва Комиссияи олии аттестатсионӣ бояд ба он тавачҷуҳ намоянд.

Дар баробари бо забонҳои хориҷӣ навиштани рисолаҳо мо бояд ба рисолаҳои, ки бо забони тоҷикӣ, яъне бо забони давлатӣ таълиф мешаванд, афзалият диҳем.

Илова бар ин, таъкид бояд кард, ки дар рисолаҳои ба ҷимоя пешниҳодшаванда ҳолатҳои асардуздӣ (сирқат) ба мушоҳида мерасанд.

Сабаби чунин муносибат, пеш аз ҳама, камҳавсалагии роҳбарии илмӣ, форигболии унвонҷӯ ва рӯякӣ таълиф гардидани рисола мебошад.

Имрӯз, ки дар шабакаҳои иҷтимоӣ рисолаҳои зиёд интишор мешаванд, баъзе унвонҷӯён аз онҳо рӯйбардор карда, бо роҳи ошод мехоҳанд соҳиби дараҷаҳои илмӣ гарданд.

Дар натиҷа ҳам сифати илми ватанӣ коҳиш меёбад, ҳам обрӯву эътибори унвонҷӯ ва роҳбараш дар миёни ниҳодҳои илмӣ паст мегардад.

Ин "бемории" замони технологияҳои муосир буда, ба зеҳни олимони ҷавон ва роҳбарони онҳо сироят карда истодааст.

Зиёда аз 40 нафар олимоне, ки дар пойгоҳи "Диссернет" ба асардуздӣ муттаҳам шудаанд, онҳоро мебошанд, ки рисолаҳои илмӣ худро дар шӯроҳои диссертатсионии марбут ба ихтисосҳои иқтисодӣ

ва ҷомеашиносӣ, аз ҷумла сиёсатшиносӣ, ҳуқуқшиносӣ ва педагогика дифоъ кардаанд.

Маълум мешавад, ки баъзе унвонҷӯён тоҷик роҳи ошод ва камзаҳмати илмро пеш гирифта, аз рисолаҳои илмӣ олимони кишварҳои хориҷӣ васеъ истифода кардаанд.

Яъне ҷавонони мо ба таҳқиқи илмҳои дақиқ, табиатшиносӣ ва риёзӣ кам тавачҷуҳ зоҳир мекунанд, зеро дар доираи илмҳои зикршуда омода кардани рисолаҳои илмӣ заҳмати ҷиддиву мунтазам, ҷустуҷӯҳои илмӣ, инчунин, корҳои озмоишӣ ва дониши мукаммалу бунёдиро талаб мекунанд.

Маҳз бо чунин сабаб муҳаққиқони ҷавони мо худро аз таҳқиқи илмҳои бунёдӣ канор мегиранд ва ин аст, ки солҳои охир мо ягон кашфиёти илмӣ бунёдӣ, ки ҷавобгӯи талаботи ҷоизаҳои сатҳи ҷаҳонӣ бошад, пешниҳод накардаем.

Бо мақсади пешгирии кардан аз ҳолатҳои асардуздӣ (сирқат) дар раёсатҳои Академияи илмҳо, академияҳои соҳавӣ, муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва Маркази миллии патент ва иттилоот ҳаридорӣ ва насб кардани серверҳои пуриқтидор бо сабт ва нигоҳдошти рисолаҳои қаблан дифоъшуда ва мавзӯҳои илмӣ таҳқиқшудаистода, инчунин, ташкил намудани шабакаи махсус дар назди Вазорати рушди иқтисод ва савдо ба мақсад мувофиқ мебошад.

Як сабаби ба мутолиаи осори илмиву адабӣ ҳидоят кардани Роҳбарии давлат низ ҳамин маъсалаи доғи ҷомеа мебошад.

Ба олимони ҷавон мууроҷиат карда, онҳоро даъват менамоям, ки ҳар як сарчашмаро шахсан мутолиа кунанд, бо тарзи таҳқиқи олимони дигар шинос шаванд ва баъдан ҳулоасаҳои илмӣ худро дар рисолаҳои ошод ҷамъбаст намоянд.

Бо дарназардошти ин, ба Комиссияи олии аттестатсионӣ, Академияи миллии илмҳо, Вазорати маориф ва илм, академияҳои соҳавӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ супориш дода мешавад, ки норасоҳои зикршудаҳо ҳарчи зудтар бартараф карда, фаъолияти шӯроҳои диссертатсиониро мунтазам мавриди омӯзишу таҳлил қарор диҳанд ва аз натиҷааш ҳар шаш моҳ ба Дастгоҳи иҷроияи Президенти мамлакат маълумоти хаттӣ ирсол намоянд.

Донишмандони муҷтарам ва ҳозирини гиромӣ!

Ба ҳамаи шумо мууроҷиат карда, таъкид месозам, ки азбаски шумо дорои донишу сатҳи баланди зеҳнӣ ва татбиқкунандаи сиёсати давлат дар ин самт ҳастед, бо дарназардошти гуфтаҳои боло бояд дар таълими насли наврас ва тарбияи кадрҳо саҳми арзанда дошта бошед.

Ҳамчунин, назару пешниҳодҳои худро доир ба маъсалаҳои муҳими рӯз, яъне беҳтар намудани омӯзиши ин фанҳо, тайёр кардани мутахассисон ва ҷалби бештари наврасону ҷавонон ба корҳои илмиву таҳқиқотӣ дар самти илмҳои мазкур ба Вазорати маориф ва илм ирсол намоед, то дар асоси дархосту андешаҳои шумо санади такмилёфта омода гардад ва Ҳукумати барои таълиқи он тадбирҳои зарурӣ андешад.

Бо ин мақсад, зарур доништа мешавад, ки илова ба сомонии Президенти мамлакат дар назди Вазорати маориф ва илм, Академияи илмҳо ва академияҳои соҳавӣ сомонҳои алоҳида таъсис дода, ҳар як пешниҳоди воридшуда омӯхта, санади зикршуда дар асоси андешаҳои мутахассисон омода ва ба Ҳукумати мамлакат барои баррасӣ манзур карда шавад.

Дар баробари ин, ба вазорати маориф ва илм, саноят ва технологияҳои нав, рушди иқтисод ва савдо, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Академияи миллии илмҳо ва Академияи таҳсилот супориш дода мешавад, ки дар муқддати шаш моҳ "Стратегияи миллии рушди фанҳои табиӣ, дақиқ ва риёзиро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021 - 2030" ва "Барномаи давлатии дарёфт ва рушди истеъдодҳои барои солҳои 2021-2025 дар Ҷум-

ҳурии Тоҷикистон" таҳия карда, ба Ҳукумати пешниҳод намоянд.

Ҳозирини арҷманд!

Тавре ки таҷрибаи ҷаҳонӣ нишон медиҳад, рушди илм дар ҳамбастагӣ бо се омил таъмин мегардад: аввалан, бо кадр кардани истеъдоди фитрӣ, сониян, бо муҳайё намудани рақобати солим ва озоди илмӣ ва сеюм, бо мавҷуд будани принципҳои маъсулиятшиносиву покҷиқдонӣ дар фаъолияти илмӣ.

Ғайр аз ин, зарар ва офати илм низ се манбаи субъективӣ дорад: яқум, эътироф нашудани истеъдоди асил, дуум, худбодарии муғлақ ва нашинохтани иштибоҳи худ ва сеюм, ворид шудани ғараз дар илм ва муносибатҳои илмӣ.

Ба ибораи дигар, рақобати ошод, танқиди бегаразона ва бо муҳаббат ба кори эҷодӣ машғул шудан ҷавҳари илми асил мебошад. Ҳамчунин, андеша ва афкори мо бояд аз танқид натарсад.

Мо бовар дорем, ки олимону зиёёни эҷодкор ва аҳли маорифу фарҳанг ба Ватану давлати хеш садоқати бепоян доранд, дар ҳифзи дастовардҳои истиқлолият, рамзҳои давлатӣ ва муқаддасоти миллии талош менамоянд, ба арзишҳои бузурги миллии ва умуминсонӣ арҷ мегузоранд, хотираи таърихи халқро пос медоранд, ки ин ҳама бузургтарин сифатҳои зиёи асил мебошад.

Мо бояд ба тақдир халқу давлат, гузаштаву имрӯза ва ояндаи пурифтихори Тоҷикистони маҳбуб бетараф набошем.

Бетарафӣ худ нишонаи марғ аст.

Аз ин рӯ, мо бояд ҳамеша зираку хушёр бошем, асолати давлатдорӣ миллиро ҳифз намоем, амнияти давлат ва ҷомеа, сулҳу субот ва ваҳдати миллиро ҳамчун пояи устувори давлати ошоду соҳибхитиёрамон эҳтиёт ва ҳифз кунем.

Фаромӯш набояд кард, ки як сабаби сар задани ҷанги шаҳрвандӣ худро бетараф эълон кардани зиёён буд.

Бо ин сабаб дидед, ки халқи тоҷик ҷӣ сахтихоро аз сар гузаронид.

Ба назари мо, воқеаҳои гузашта барои ҳар як шахси ошоду солимфикр сабақи зиндагӣ ва мактаби худшиносиву худогоҳӣ мебошанд.

Аз ин рӯ, биеёд, Ватану давлатамон ва халқи азизамонро сидқан дӯст дорем, нисбат ба тақдир Тоҷикистони маҳубамон бетарафу бетароғув набошем, ба қадри бузургонаш расем, наврасону ҷавононро тарбия намоем ва робитаи наслҳои замонҳоро устувор карда, ба сӯйи рушди кишвар қадамҳои ҷиддӣ гузорем ва ин замину диёри биҳиштосоро ободу пешрафта гардонем.

Дар фарҷоми мулоқот мехоҳам бори дигар хотирнишон намоям, ки вазъи маънавий ва фикрии ҷомеаи имрӯза ислоҳоти ҷиддиро тақозо мекунанд ва мо бо эътимоди комил ба қудрати созандаи зиёён ва олимону донишмандони мамлакат умедворем, ки онҳо ин камбудҳои сари вақт ислоҳ намуда, дар рушди илму маориф ва фарҳанги миллии саҳмгузор мешаванд ва бо дастовардҳои шоистаи худ Ватани азизамонро дар арсаи ҷаҳонӣ муаррифӣ менамоянд.

Дар ин чода бо олимону ва зиёёни кишвар барори кор хоста, бовар дорам, ки шумо дар оянда низ бо маъсулияти баланди шаҳрвандӣ дар роҳи рушди илму маориф қадамҳои устувор гузошта, нерӯи худро ба пешрафти боз ҳам бештари ин соҳаҳо равона месозед.

Итминон дорам, ки бо осору таҳқиқоти илмӣ ва мавқеи ватандӯстонаи худ аз илми ватанӣ дифоъ мекунед ва дар адои ин рисолати шаҳрвандӣ талоши бештар менамоед.

Бори дигар тамоми ҳамватанони азиз ва ҳамаи шумо - олимону кормандони соҳаи илму маориф, зиёёни эҷодкор, адибон ва аҳли фарҳангу ҳунарро ба ифтихори ҷашни Наврӯз табрик гуфта, бароятон барори кор ва комёбиҳои орзу менамоям.

Саодатманду сарбаланд бошед!

ДОСТОНИ ШОҲИ ТИРМИЗ ВА ДАЛҚАК

Подшоҳи Тирмиз дар Самарқанд кори муҳиме дошт ва хост як нафарро ба он ҷо бифирисанд, ки ӯ зуд бираваду кори ӯро анҷом дода баргардад. Барои ин кор фармон дод, ки дар шаҳр фарёд бизананд ва ҳар кас омода ба рафтани бошад, биёяд ва аспу тӯшаи раҳро бигирад. Ҷалқак (масхарабозе) дошт, ки ба деҳа рафта буд. Ҷамин ки ин хабарро шунид, савори асп шуда, бо шитоби тамои роҳи шаҳрро пеш гирифт.

Ҷамин ки ба шаҳр расид, ба дарбори шоҳ рафт ва ба таъхир ба ҳуҷраи ӯ расид. Мардумон, ки аз мунодии шоҳ хабари касеро ба Самарқанд фиристоданро шунида буданд, ҳоло бо шитоб воридаи шаҳр шудани далқакро мединданд. Вай монанди касе, ки хабари муҳиме дорад ва аз сирри қалоне огоҳ асту ба ҳеч кас суҳан намегӯяд ва масъала он қадар аҳамият дорад, ки шоҳ ҳам ӯро бегуфтугӯ мепазирад. Бинобар ин, ҳама ҳаросону дилбағумон шуда, дар пайи доништанни ин хабар ва дар интизори балое барои мардуми шаҳр шуданд. Аммо далқак бо ҳеч кас суҳан намегӯфт ва танҳо ба ҳузури шоҳ расидан мехост. ӯ зуд-зуд нафас мекашид, ба подшоҳ гуфт:

-Иҷозат бидеҳ, нафасамро рост кунам ва суҳан гуфтан битавонам. Охир ман фарсангҳо асп рондаам ва атрофи қаср давдаам, то суҳанамро ба ту бирасонам

Баъди як соат, ки шоҳ аз ваҳму зан, Талх гашташ ҳам гулӯву ҳам даҳан, Ки надида буд далқакро чунин, Ки аз ӯ хуштар набудаш ҳамнишин.

Шоҳ дар интизори суҳан гуфтани далқак буд ва ба ёд меовард, ки ин мард ҳамеша бо суҳанҳои хандаовару корҳои шодивар ӯро механдонд, то ҳол чунин чеҳраи дарҳаму ҳолати асроремез надошт. ӯ ба ҳарос афтод, ки Худо накарда бошад, ки душмани деринаи вай подшоҳи Самарқанд ба Тирмиз лашкаркаши карда ва қасди гирифтани шаҳр дошта бошад масхарабоз хабар шудааст ва зуд омадааст, ки шоҳро огоҳ кунанд.

Гуфт: "Зутар бозгӯ, то ҳол чист? Инчунин ошӯбу шӯри ту зи чист?"

Оқибат далқак овоз бароварду гуфт: -Эй шоҳ, ман дар роҳ будам, шунидам, ки мунодии ту фармонатро дар кӯчаю бозорҳо эълон кард, ки ҳар кас битавонад серӯза то Самарқанд рафта расад ва нишондоди туро кор фармояд, ба ӯ аспу пул ва мукофот хоҳӣ дод. Ман бо шитоб худамро ба дарбор расонидам, то ба ту бигӯям, ки мунтазири ман набош, зеро ман қудрате надорам, ки чунин кореро ба уҳда гирам.

Гуфт: "Ман дар деҳ шунидам, он ки шоҳ

Далқак гуфт:

- Ман намегӯям маро ҷазо надеҳ. Ман мегӯям шитоб нақун ва бо сабру ҳавсала ба сужани ман гӯш деҳ, то хашми ту фуру нишинад. Он гоҳ ҳар чӣ мехоҳӣ, бикун.

Зад мунодӣ бар сари ҳар шоҳроҳ. Ки касе хоҳам, ки тозад то се рӯз То Самарқанду диҳам ӯро кунуз. Ганҷо бидҳам вара андар иваз, Чун шавад ҳосил зи пайгомаш гараз. Ман шитобидам бари ту,

Аз чӣ гирам он, ки механдонадаш?" Гуфти соҳиб пеши шаҳ чоғир шуд, Кошифи ин мақру ин тазвир шуд. Гуфт: "Далқакро суйи зиндон баред, Чоплусу зарқи ӯро кам х(в)аред.

Далқак гириякунон мегуфт: - Одамӣ иштибоҳ мекунад ва бо ҳаёлу ваҳму гумон ба назараш чизе мерасад.

Дар ҳақиқи ман гумони бад набояд бурд ва ман ҳаёли бад надоштам. Танҳо мехостам зудтар шоҳро аз нотавонии худ огоҳ созам.

Аммо шоҳ, ки аз кори масхарабоз саҳт бесаранҷом шуда буд, панди вазирро қабул кард ва хост ба василаи ҷазо ҳақиқати хошти далқакро бифаҳмад. Бинобар гуфт, ки ӯро шиканҷа кунанд, то ба фикри аслии ӯ пай баранд ё ӯ ба гуноҳи худ иқрои шавад. Далқак аз шоҳ хоҳиш кард, ки ба ӯ муҳлат бидиҳад ва бесабаб хуни бегуноҳеро нарезад. Савганд хӯрд, ки

ҷуз кори кардааш ва суҳани гуфтааш ҳақиқатан ҳаёли дигаре надошт. Гуфт, ки ӯ асир дастӣ шоҳ аст ва ӯ ҳақ дорад ҳар балое хоҳад, ба сараш биерад. Аммо бехтар аст шитоб нақунанд ва пухтагӣ кунанд, то бидонад, ки ман фармонбардори шоҳам ва қасди баде надоштаам. Агар гуноҳе карда бошам, вақт барои ҷазо ҳамеша ҳаст:

Чораи дафъи бало набвад ситам, Чора эҳсон бошад афву карам.

Шоҳ гуфт: - Ҳар кор мавқеъ ва ҷойи дорад. Неқуии нобачо асари бад бар ҷой хоҳад гузошт. Ҷамчунон ки адл чизе ҷуз анҷоми кори бамавқеъест нест ва зулму ситам баръакси он аст, яъне анҷоми коре дар ғайри мавқеъ ва нобачо.

Далқак гуфт: - Ман намегӯям маро ҷазо надеҳ. Ман мегӯям шитоб нақун ва бо сабру ҳавсала ба суҳани ман гӯш деҳ, то хашми ту фуру нишинад. Он гоҳ ҳар чӣ мехоҳӣ, бикун.

Ҷин, раҳи сабру тааннӣ дар мабанд, Сабр кун, андеша мекун рӯз чанд.

Дар ин хел кору дар ҳар кори дигар сабру машварат пӯшаймонӣ намеоварад ва Худованди Бузург ҳам ба Паёмбари ақрам (с) чунин дастурро додааст.

Аз китоби "Достонҳои Маснави маънавий", таҳияи Қиёмиддин Сатторӣ

баҳри он, То бигӯям, ки надорам он тавон. Инчунин сустӣ наёяд аз чу ман, Боре ин уммедро бар ман матан".!

Шоҳ гуфт: -Лаънат бод бар ту бо ин шитобу ҳаросат! Мардуми бечораи шаҳрро ба тарс андохтӣ. Ба дили ман ҳам шӯр афтод, ки ту чӣ хабаре оварда бошӣ? Кӣ аз ту хоста буд, ки ба Самарқанд биравӣ, ки бо чунин овозаю дарвоза барои он омадаӣ, ки ба ман хабари аз уҳдаи ин кор наомаданро бирасонӣ.

Вазир подшоҳ гуфт: -Ман гумон мекунам, ки далқак дар ҳақиқат мақсади дигаре доштааст ва чизи дигар ӯро бо ин қадар шитоб ба дарбор кашидааст. Аммо ҳоло аз изҳори он пушаймон шуда, барои ин ки аз шоҳ мақсадро бипӯшонад, дурӯғ мегӯяд. Вагарна одами доно ин қадар роҳро шитобон барои ҷавоби коре, ки аз ӯ нахостаанд ва ӯ наметавонад иҷро кунанд, тай на-менамояд. Бояд ӯро шиканҷа кунем, то ҳақиқатро бигӯяд. Далқак ин суҳанро шунид, рангаш парид ва нолаву зорӣ кард:

Гуфт Далқак бо фиғону бо хурӯш: "Соҳибо, дар хуни ин мискин мақуш. Бас гумону ваҳм ояд дар замир, К-он набошад ҳаққу содиқ, эй амир! Шаҳ нагирад он, ки меранҷонадаш,

• Шеърӣ рӯз

Алимуҳаммад МУРОДӢ

БОРҲО ДИДЕМ

*Борҳо дидем, камдониш баиззат будааст,
Ҳарчӣ камёб аст дар бозор, қиммат будааст.
Оқилозору ҷаҳолатпарвар аст ин асри дун,
Асри кину асри хуну асри ғорат будааст.
Бӯ нагирад то замин аз лошаи мурдорҳо,
Бар вучуди лошакорон ҳам зарурат будааст.
Қавми хоболударо хоби гарон дарди сар аст,
Пинаки кӯтоҳи пирона бароҳат будааст.
Эй, ки сӯи қиблаи бегона мехонӣ намоз,
Дон, ки домони Ватан зеби ибодат будааст.
Қадри осоиш надонад он, ки осон зистаст,
Мушкилоти зиндагонӣ дарси ибрат будааст.*

ДУ ҲИКМАТ

УМЕД

Чанд қурбоқа аз ҷангалу убуру мекарданд, ки ногаҳон ду то аз онҳо ба доҳили гудол (чуқурӣ)-и амиқе уфтоданд.

Бақияи қурбоқаҳо дар қанори гудол ҷамъ шуданд ва вақте диданд, ки гудол чӣ қадр амиқ аст, ба ду қурбоқаи дигар гуфтанд:

- Дигар чорае нест, шумо ба тақдиратон тан диҳед, ба зудӣ хоҳед мурд!

Ду қурбоқа ин ҳарфҳоро шунида гирифтанд ва бо тамоми тавоноияшон кӯшидаанд, ки аз гудол берун бипаранд. Аммо қурбоқаҳои дигар мудом мегуфтанд:

- Даст аз талоши беҳуда бардоред! Наметавонед аз ин гудол хориҷ шавед, хеле зуд хоҳед мурд!

Билоҳира, яке аз ду қурбоқа таслими гуфтаҳои дигар қурбоқаҳо шуд ва даст аз талош бардошт ва саранҷом ба доҳили гудол парт шуд ва мурд. Аммо қурбоқаи дигар бо тамоми тавон барои берун омадан аз гудол талош мекард.

Ҳар чӣ бақияи қурбоқаҳо фарёд мезаданд, ки талоши бештар фоидае надорад, аммо ӯ мусаммаатар мешуд, то ин ки билоҳира аз гудол хориҷ шуд. Бо берун омадани вай, ин бовар пеши дигар қурбоқаҳо ҳам падида омад, ки пас мешудааст!

Мантӣқ:

1. Ҳаргиз набояд ноумед шуд ва даст аз талош бардошт, ҳарчанд дигарон бар ту талқин кунанд, ки талош дигар фоидае надорад. Агар одам ба худ ноумедӣ роҳ надидҳад ва ба талоши худ идома бидиҳад, ҳатман ба ҳадафе, ки ба дунболи он аст хоҳад расид;

2. Бархеҳо, ки ноумедӣ гиребонгирашон шудааст ва тамоми уфуқҳоро пеши рӯи худ ба ста мебинанд, соқит ва хомӯш биншинанд бехтар аз он аст, ки ноумедии худро ба дигарон ҳам талқин кунанд ва касеро, ки талош мекунад, аз талош ва кӯшиш боздоранд;

3. Агар дар як ҷомеа ҳама ноумед шуда бошанд ва як нафар ба худ ноумедӣ роҳ навода ва талош ва кӯшиш кунанд, ҷамин талош ва кӯшиши вай барои дигарон умед меофаринад ва онҳоро аз партгоҳи ноумедӣ халос хоҳад кард.

ҲАҚИҚАТ ВА БҲҶОН

Ҳақиқат аз гушнагӣ диллаш беҳузур, аз лоғарӣ танаш пусту устухон, базӯр чунбида, оҳиста-оҳиста кучою мерафт, ки ногаҳон ба Бӯхтон рӯбарӯ шуд.

-Барои чӣ ту ин қадар лоғарӣ, Ҳақиқат? Чӣ шуд, ки поятро базӯр кашола мекунӣ? - пурсид Бӯхтон.

- Аз гушнагӣ се рӯз ба даҳонам ҳатто об нагирифтаам, - гуфт Ҳақиқат.

- Рафтем, ман туро сер мекунам - аз оринчи ӯ дошта, гуфт Бӯхтон.

- Ман охир дар кеса як пули сиёҳ надорам, ки рӯзе ин некии туро баргардонам, - аз ғояти шарм нигоҳашро гурезонд Ҳақиқат.

- Ғам нахӯр, - гуфт қатъӣ Бӯхтон.

Онҳо ворида тарабхона шуда, дар як гӯшаи ором сари миз нишастанд. Бӯхтон гунагуна таоми болаззат фармуд. Хуб хӯрданд, нӯшидаанд, вақти аз кеса пул баровардан расид.

- Аз Шумо фалон сӯм, - гуфт пешхидмат.

Ана ҷамин лаҳза Бӯхтон ҳазору як фиребу найрангро ба кор бурда, чунон кард, ки онҳо аслан барои хӯрдани нӯшидаи худ набояд пул диҳанд. Пешхидмат, албатта, ба хубӣ мефаҳмад, ки ӯро гӯл мезананд, муттаҳам мекунанд. Вай ноилоҷ монда, ба Бӯхтон мегӯяд:

- Худо ризқатонро зиёда гардонад, бародар, ҳақиқат кучост!

- Ман дар ҷамин қоам, лекин азбаски ҳоло серам, хомӯширо авло донишам, - мегӯяд Ҳақиқат, филҳол аз курсӣ бархоста.

Фойида: - Мутаассифона, имрӯз дар дунё ҳама чиз, ҳатто ҳақиқату росткорӣ низ мафҳумест нисбӣ.

(Аз китоби Саттор Турсун "Санг дар бағал ба тӯфон") Таҳияи Ҷаҳонгир РУСТАМШО

"АНВОРИ ДОНИШ" - БАРАНДАИ ҶОИЗАИ РАИСИ ВИЛОЯТИ ХАТЛОН "НЕРУИ СУХАН-2019" ГАРДИД!

Озмуни вилоятии "Неруи сухан", ки тибқи қарори раиси вилояти Хатлон "Дар бораи ташкил ва гузаронидани озмуни беҳтарин маводи журналисти барои дарёфти Ҷоизаи раиси вилояти Хатлон таҳти унвони "Неруи сухан", таҳти №10, аз 8 январи соли 2020 ба имзо расида буд, рӯзи 10-уми март соли қорӣ ҷамъбаст гардид.

Ин сабқати эҷодӣ бо мақсади дастгирии рӯзноманигорон, кормандони расонаҳои хабарии вилоят ва журналистони ҷавон, ки дар инъикоси масъалаҳои муҳими рӯз, аз ҷумла рушди иқтисодиёти иҷтимоии вилоят, тарғиби расму ойин ва арзишҳои миллӣ, имкониятҳои сайёҳии вилоят, хунарҳои мардумӣ, рушди деҳот, волоияти қонун, раванди рушду тақомули соҳаҳои мухталифи хоҷагии халқ фаъолон

ширкат меварзанд, инчунин сари вақт хабардор кардани ҷомеа аз воқеаҳои рӯйдодҳои мубрам, шарҳу тавзеҳи воқеъбинонаю асосноки дигаргунсозӣ ва проблемаҳои аҳамияти махсуси иҷтимоидошта, ҳамзамон ҷалби таваҷҷуҳи аҳли ҷомеа ба масъалаҳои ҳалталаб, ташаккули мавқеи фаъоли ҳаёти ва таъмини иштироки шаҳрвандон дар ҳаёти ҷамъиятию сиёсии вилоят, баланд бардоштани нақш ва фаъолнокии аҳолӣ дар ҳаёти ҷамъияти, неру бахшидан ба равандҳои демократикунонии ҷомеа ва худшиносии ҷавонон баргузор мегардад.

Тибқи низомнома, озмун аз рӯи 7 номинатсия гузаронида шуд. Дар озмун рӯзноманигорон аз расонаҳои хабарии вилояти Хатлон, инчунин журналистоне, ки вилоятро дар расонаҳои хабарии ҷумҳуриявӣ ва ҷаҳонӣ намоёндагӣ мекунанд, иштирок карданд.

Имсол дар озмун 50 довталаб беш аз 250 маводи журналисти пешниҳод кард. Кумитаи тадорукотӣ бо ҷалби мутахассисони баландхатисоси соҳа пас аз омӯзишу баррасии матолиби пешниҳодшуда ғолибони ҷоизаи вилоятии "Неруи сухан-2019"-ро муайян намуданд.

Аз рӯи номинатсияи "Беҳтарин маҷалла ва нашрияи соҳавӣ" нашрияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ - "Анвори Дониш" соҳиби Дипломи дараҷаи 1 гардид, барандаи Ҷоизаи раиси вилояти Хатлон таҳти унвони "Неруи сухан" дар соли 2019 гардид!

ТАҶЛИП АЗ ҶАШНИ НАВРӯЗ

Санаи 17.03.2020 дар толори фарҳангии донишгоҳи ҷорабинии фарҳангӣ-фароғатӣ бахшида ба ҷашни Наврӯз баргузор гардид.

Нахуст бо сухани ифтитоҳӣ ректори донишгоҳ, доктори илмҳои педагогӣ, профессор Мирализода Абдусалом баромад намуда, ҳозиринро табрик намуд ва қайд карданд, ки ҷашни Наврӯз имкон медиҳад, ки аҳли башар ба ин падидаи нодири бостонӣ ҳарчи бештар таваҷҷуҳ намуда, ба кишту кор шурӯъ намоянд ва аз таъриху фарҳанги гузаштаи хеш оғаҳӣ пайдо намоянд.

Дар қисмати фарҳангии ҷорабинӣ кормандони Хонаи маданияти донишгоҳ ва донишҷӯён бо шеър суруд таъби тамошобинонро болида гардониданд.

ДОНИШҶӯИ ДОНИШҶОҲ ҒОЛИБИ ҶОМИ АИ ГАРДИД!

Рӯзҳои 12-13-уми март соли 2020 дар бинои Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон даври ниҳоии Олимпиадаи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардад. Барои шаффоф ва дар сатҳи баланд баргузор гардидани олимпиада ҳайати ҳакамон аз ҳисоби олимони Академия таъсис дода шуд.

Аз Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ низ донишҷӯён дар ин олимпиада иштирок варзиданд, ки дар ҷамъбаст Ҳусай-

нов Ҳусниддин, донишҷӯи соли 5-уми факултаи химия, биология ва география ғолиби ҷои аввал аз фанни химия ва Авалов Бахтиёр, донишҷӯи соли 3-юми факултаи физика ва математика аз рӯи технологияи иттилоотӣ ғолиби ҷои сеюм гардиданд.

Дар охир аз ҷониби роҳбарияти Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ғолибони Олимпиада имтиёз ҷиҳати дохил шудан ба зинаҳои магистратура ва докторантура PhD дода шуд.

ҶОРАБИНИ БАХШИДА БА РӯЗИ МОДАРОН

Санаи 04.03.2020 дар толори фарҳангии донишгоҳи ҷорабинии фарҳангӣ-фароғатӣ бахшида ба Рӯзи модар баргузор гардид. Ҷорабинӣ аз ду қисмат иборат: тантанавӣ ва фарҳангӣ иборат буд. Дар қисмати тантанавӣ ректори донишгоҳ доктори илмҳои педагогӣ, профессор Мирализода Абдусалом суханронӣ намуда, занону модаронро бахшида ба Рӯзи модар табрику муборакбод гуфт.

Дар ҷорабинӣ яке аз шоираҳои шаҳри Кӯлоб Хосият Вализода иштирок доштанд ва аз ашъори пурғановати худ порчаҳои шеърӣ дар васфи бузургии Зан-Модар қироат намуданд.

Дар қисмати фарҳангӣ аз тарафи

донишҷӯёни факултаи омӯзгорӣ ва фарҳанг шеър суруд қироат карда шуд.

ИШТИРОКИ ОМУЗГОРОН ДАР ФОРУМИ ҶУМҲУРИЯВӢ

Санаи 14.02.2020 дар толори муассисаи давлатии Китобхонаи миллии Тоҷикистон форуми ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи "Роҳ ва усулҳои муосирӣ муқовимат бо таҳдиду хатарҳои замони муосир, бахусус ифротгарии хушунатомез дар байни ҷавонон" баргузор гардид.

Аз Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Лоиқов Парвиз, раиси шӯрои олимони ҷавони донишгоҳ, Шамшоди Ҷамшед, муовини сардори раёсати илм ва инноватсия, Латифов Манучеҳр, сардори шуъбаи ҷавонон дар бахшҳои алоҳидаи форум ширкат варзид, бо маърузаҳо суханронӣ намуданд.

Форум ҳамон рӯз ҷамъбаст гардид. Дар ҷамъбаст ба як қатор иштирокчиёне, ки дар бахшҳои фаъолна ширкат варзиданд сипосномаҳои Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тақдим карда шуд. Аз донишгоҳи мудирӣ шуъбаи кор бо ҷавонон, ки дар бахши ТИК ширкат варзид, соҳиби сипосномаи Кумита гардид.

ҶИД БАРГУЗОРИ ГАРДИД

Санаи 11.02.2020 дар толори фарҳангии донишгоҳи конференсияи илмӣ "Ҷамъияти илмӣ донишҷӯён" таҳти унвони "Ҷойҳои фанҳои математика, физика ва химия дар тадқиқи ҳадафи ҷоруми стратегияи мамлакат" баргузор гардид. Конференсия се мавзӯро дар бар мегирифт.

1. Аз роҳи илмҳои дақиқ расидан ба ҳадафи ҷоруми стратегияи кишвар (баромади донишҷӯи соли дуҷуми факултаи физика ва математика Муродова Амина, роҳбар Гулмадов Умар);

2. Химияи илми зиндагисоз ва васи-

лаи саноаткунонии кишвар (маърузаи донишҷӯи соли дуҷуми факултаи химия, биология ва география Давлатов Умедҷон (роҳбар Сайфуддинов Фирӯз);

3. Ҷойҳои илми математика дар тадқиқи ҳадафи стратегияи давлат (маърузаи донишҷӯи соли дуҷуми факултаи физика ва математика Умедаи Файзулло, роҳбар Ниёзов Шокир).

Дар конференсия омӯзгорон ва донишҷӯён иштирок намуда, баъд аз шунидани маърузаҳо ба баромадкунандагон саволҳо пешниҳод гардиданд, ки дар охир посухи худро ёфтанд.

КОНФЕРЕНСИЯ: НАҚШИ МАТБУОТ ДАР ТАШАККУЛИ АҶКОРИ ҶОМЕА

Санаи 11.03.2020 дар факултаи филология тоҷик ва журналистика конференсияи илмӣ-назариявӣ дар мавзӯи "Нақши матбуот дар ташаккули аҷкори ҷомеа" бахшида ба 108-умин солагарди Рӯзи матбуот баргузор гардид.

Нахуст, декани факултет, номзоди илмҳои филологӣ, дотсент Давлатов Эраҷ баромад намуда, зикр намуд, ки дар ҷомеаи демократӣ матбуот аз воқеаҳои асосии таъсиррасонӣ ба аф-

кори ҷомеа буда, нақши он баҳри расонидани иттилооти воқеӣ, раванди демократикунонӣ ва ташаккули аҷкори ҷомеа хеле муҳим мебошад. Инчунин, табриқоти ректори донишгоҳ доктори илмҳои педагогӣ, профессор Мирализода Абдусалом бахшида ба Рӯзи матбуот ба саҳми ҳозирин расониданд. Дар охир ақидаву фикрҳои донишҷӯён доир ба саҳми матбуот дар пешрафти ҷомеа шунида шуд.

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Дафтарчаи имтиҳонӣ, ки Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ соли 2016 ба донишҷӯи соли 4-уми факултаи химия, биология ва география (таълими ғоибона) Гулруи Ҳомидшо додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит доништа шавад.

XXXX

Дафтарчаи имтиҳонӣ, ки Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ соли 2018 ба донишҷӯи соли 3-юми факултаи таърих, ҳуқуқ ва муносибатҳои байналмилалӣ (таълими ғоибона) Саидов Сайдулло додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит доништа шавад.

ЭЪЛОН

Шиносномаи Садинова Хуршеда Ҷумахоновна, донишҷӯи Коллеҷи тиббии Кӯлоб гум шудааст. Касе, ки шиносномаро ёбад ва ба соҳибаш баргардонад, соҳиби мукофотпулӣ мегардад. Телефон барои тамос: 987 97 17 79

ТАБРИКОТИ РЕКТОРИ ДОНИШГОҶИ ДАВЛАТИИ КҮЛОБ БА НОМИ АБӮАБДУЛЛОҶИ РӮДАКӢ, ДОКТОРИ ИЛМӶОИ ПЕДАГОГӢ, ПРОФЕССОР МИРАЛИЗОДА АБДУСАЛОМ МУСТАҶО БА МУНОСИБАТИ ҶАШНИ ҶАРХУНДАИ НАВРӮЗ

Ҷамкасбони гиромӣ, шогирдони азиз!

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои муаззами миллат, Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон барҳақ таъкид намудаанд, ки "Наврӯз ҷашни халқу миллатҳои Осӣи Марказӣ ва Шарқи Наздик буда, дар аслу ҷавҳари худ падидаи фаромиллиест, ки аз ягонагии инсон ва табиату кайҳон, инчунин, ваҳдати инсоният дарак медиҳад".

Дар ин лаҳзаҳои хуши баҳорӣ ва фазои идона меҳрам ҳамаи шуморо аз номи Раёсати Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А.Рӯдакӣ ба муносибати ҷашни фарҳундаи Наврӯзи байналмилалӣ - ҷашни эҳёи табиат, пешомадҳои наву рангин, оғози ниятҳои баҳорӣ ва нақшаву тадбирҳои созанда табрик таҳният гуфта, дар ин Соли нави аъдодӣ ба ҳар яки шумо саломатӣ, хонаи обод, ғайзу баракати наврӯзӣ ва соли неку бобарор орзу намоям.

ДДК ба номи А.Рӯдакӣ ҳамчун яке аз муассисаҳои пешсафи таҳсилоти олии касбии кишвар бо татбиқи сиёсати созандаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дастуру супоришҳои хирадмандонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои муаззами миллат, Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, дар тарғибу ташвиқ ва эҳёи арзишҳои миллӣ, анъанаву ҳунарҳои мардумӣ, расму ойинҳои фарҳангӣ, гиромидошти ҷашнҳои аъдодӣ, аз ҷумла Наврӯзи ҳуҷастапай ва ба ин васила, дар ташаккули ҳудудҳои ҳештаншинӣ, ҳувияти миллии ҷавонону наврасон - наслҳои ояндасози миллат саҳми шоиста мегузорад. Сазовори ҷойҳои ифтихорӣ гардидаи донишҷӯёни Донишгоҳ дар Ҷоми имсолаи Академияи илмҳои ҷумҳурӣ - ҷойи 1-ум аз фанни химия, ҷойҳои 3-юм аз фанҳои информатика ва астрономия маҳз аз ғайрияти пурмаҳсулу маъсулияти баланди омӯзгорони донишгоҳ шаҳодат медиҳад.

Наврӯз ҷашни фарорасии баҳор ва барои мардуми ориётабор оғози соли нав мебошад. Наврӯз дар луғатҳо ба маънои "рӯзи нав", "тоза", "рӯзи нахустин", аввали рӯзи сол, яъне рӯзе омадааст, ки соли нав аз он оғоз мегардад. Дар шинохти таърихи пайдоиш ва анъанаҳои ҷашни Наврӯз "Шоҳнома"-и Ҳаким Абулқосими Фирдавӣ, "Осор-ул-боқия"-и Абӯрайҳон Берунӣ ва "Наврӯзнама"-и Умари Хайём аз сарчашмаҳои асосӣ ба ҳисоб мераванд.

Падидоии Наврӯз дар "Шоҳнома"-и А. Фирдавӣ ба ин гуна ривоят шудааст, ки Ҷамшед дар ҳоли гузаштан аз Озарбойҷон, дастур дод, то дар он ҷо барои ӯ тахте бигузоранд ва худаш бо тоҷи заррин бар рӯи тахт бинишад. Бо расидани нури хуршед ба тоҷи заррини ӯ, ҷаҳон нуруи шуд ва мардум шодмонӣ карданд ва он рӯзро Наврӯз номиданд:

Ба Ҷамшед бар гавҳар афростанд,

Мар он рӯзро рӯзи нав хонданд.

Абурайҳони Берунӣ дар китоби машҳури худ "Осор-ул-боқия" навиштааст, ки "Рӯзи Наврӯз ягона рӯзест, ки тағйирнопазир аст" ва дар китоби дигараш "Ат-тафҳим" менигорад: "Нахустин рӯз аст аз Фарвардинмоҳ ва аз ин ҷиҳат рӯзи нав карданд, зеро ки нишонии соли нав аст".

Наврӯз, воқеан, аз муборактарин ҷашнҳои миллии мо тоҷикон ва дигар мардумони ҳавзаи Наврӯз ба ҳисоб рафта, аз замони қадим то ба имрӯз бо ғояҳои олии башардӯстонаи хеш - дӯстиву рафоқат, ҳамкориву ҳамбастагӣ, созандагиву ободкорӣ, инсондӯстиву хайрхоҳӣ ва шукргузорӣ аз зебову неъматҳои фаровони табиат мардумро гирди ҳам меорад.

Наврӯз ҷашнест созандаву сулҳовар, муттаҳидкунандаи инсонҳо ва табиғати дӯстиву рафоқат, баробарӣ, адолату додгустарӣ ва ахлоқи ҳамаи инсонӣ. Маҳз ба ҳамин хотир, Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид 23-юми феввали соли 2010 дар Иҷлосияи 64-уми Ассамблеяи генералӣ ҳангоми ба рӯйхати мероси фарҳанги ғайримоддӣи башарӣ ворид намудани ҷашни Наврӯз қатъномаи тахти унвони "Фарҳанги сулҳ" қабул намуд.

Пешвои муаззами миллат, барҳақ, бо ифтихороти миллӣ ва ҳисси баланди ватандӯстӣ таъкид доштаанд: "Шояд дар олам мисли Наврӯз кам ҷашне вуҷуд дошта бошад, ки русуми дилҷасп ва суннатҳои зиндагисозии онро миллату халқҳои

дигари олам чун дастоварди беназири фарҳангӣ пазируфта, бо ҳамин номи зебои тоҷикӣ таҷлил намоянд". Ва низ ин сухани нуҷумшиноси варзида Умари Хайёмро аз "Наврӯзнама" махсус ёдовар шудаанд: "Ҳар кӣ Наврӯз ҷашн кунад ва ба хуррамӣ пайвандад, то Наврӯзи дигар умр дар шодиву хуррамӣ гузорад".

Оре, дар фарҳанги мардуми мо ин ҷашни фарҳунда мақоми хосса дошта, баъди соҳибистиқлол гаштани Ватани маҳбубамон Тоҷикистон бо тамоми шукӯҳу ҷалолаш эҳё гардид ва ба ҷашни асосии миллии тоҷикон табдил ёфта, ҷунончи шоҳид ҳастем, ҳамасола дар саросари ҷумҳурӣ бо шукӯҳу шаҳомат таҷлил карда мешавад. Дар тантанаҳои наврӯзӣ намунаҳои ҳунарҳои миллии мардумӣ ба намоиш гузошта шуда, намоишҳои дастаҷамъии ҳунармандон, бозиҳои миллӣ - гӯштин, бузқашӣ, асптозӣ ва ғайра доир карда мешаванд.

Наврӯз бо хусусиятҳои инсонпарваронаи некиву накукорӣ, бахшишу меҳрубонӣ ва созандагиву бунёдкорӣ ба ҷашни байналмилалӣ табдил ёфта, имрӯзҳо дар бисёр кишварҳои ҷаҳон истиқбол гирифта мешавад.

Боиси ифтихор аст, ки муҳимтарин суннату таомулҳои наврӯзӣ, аз ҷумла бо нақшаву ниятҳои нав оғоз намудани қору зиндагӣ, пок кардани қалбҳо аз кинаву кудурат, поксозии ҷиҳозу асбоби хона, аёдати пирону беморон, дастгирии ятимону эҳтиҷмандон, шинонидани ниҳолҳо, донапошӣ ва ташкили мусобиқаҳои гуногуни варзишӣ дар ин шабу рӯзҳои ҷашн ба таври оммавӣ аз ҷониби аҳоли дастгирӣ меёбад.

Наврӯз меояд ва заминро само ба ҷилва меоянд. Сокинони сарзамини Наврӯз дар ин айём на танҳо ҷомаҳои қуҳан аз тан ба дар мекунанд, балки ботини хешро низ аз ҳама кинаву хусуматҳои гузашта пок мегардонанд. Дар чашмаи мусаффоӣ ишқу иҳлол дилу рӯҳи хешро шустушӯ медиҳанд, бо қалби пурмеҳру руҳсороҳои шукуфотар аз чеҳраи гули офтобгардон якдигарро дар оғӯш мекашанд. Наврӯз ҳама ҳусн асту хубӣ ва ин арӯси афифу пок андешаи нек, кирдори нек ва гуфтори некро барои мардуми олам ҳада месозад.

Наврӯз воқеан рӯҳи солим дошта, дар ойини мардуми мо сароғози зиндагии нав ва амалишавии ормонҳои наҷиб ба шумор меравад.

Наврӯз ҳамчун шоҳпуле аз қаъри асрҳо гузашта, ормону омили ниёгон ва ҳадафҳои наҷибӣ созандагии имрӯзу ояндаи моро ба ҳам мепайвандад ва чун муждаи рӯзи нав симои маънавӣ, сиришти ахлоқӣ ва суннатҳои деринаи халқи тоҷикро бо арзишҳои волои умумибашарӣ ҳамроҳанг месозад.

Ҷазилати Наврӯз ҳамчун ҷашни пайвандгари инсон бо табиат аз вусъати амалҳои созандаву ободкорона, сабзонидани парвариши ниҳолҳо ва бунёди боғҳо иборат аст, ки заҳмати ахлоқонаи коллективи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А.Рӯдакӣ ҷиҳати сарсабз гардонидани гирду атрофи муассиса ва шинонидани гулҳои тару тоза баҳорӣ намунаи ин гуфтаҳост.

Бигзор, Наврӯзи имсола низ барои мову шумо наврӯзи шодирасон ва фатҳу нусратҳои бузург бошад ва ба хонаву кошонаи ҳар кадоми мо пайки иқбол ва бахту саодати тоза орад!

Наврӯзатон муборак, ҳамватанони арҷманд!

Парвиз ЛОЙКОВ, номзади илмҳои педагогӣ,
мудири кафедраи педагогика

ИНЪИКОСИ МАСЪАЛАҲОИ РУШДИ МАОРИФ ДАР ПАЁМ

Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, соҳаи маорифро яке аз соҳаҳои афзалиятноки муҳими ҷомеа ҳисобида барои рушду нумуи он пайваста кӯшишу ғамхориҳои зиёд зоҳир менамоянд.

Пешвои миллат дар Паёми имсолаи худ ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон иброз намуданд, ки "Дар марҳалаи кунунии пешрафти Тоҷикистон ба соҳаҳои илму маориф афзалияти аввалиндараҷа дода мешавад, зеро онҳо дар таҳкими пояҳои демократӣ ва ҳуқуқбунёду дунявӣ нақши калидӣ мезананд".

Зикр намудан ба марид аст, ки дар баробари норасоии кадрҳои соҳаи омӯзгорӣ дар солҳои аввали соҳибистиқлолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамзамон норасоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ба назар мерасид. Хонандагон дар шаҳру деҳот дар хонаҳои истиқоматӣ ва вагонҳои таҳсил менамуданд ва бо азобу машаққати зиёд соҳиби маълумоти миёнаи умумӣ мегардиданд.

Аз Паёми имсола маълум гардид, ки соли қорӣ ба маблағи 500 миллион сомонӣ 130 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ бо зиёда аз 32 ҳазор ҷойи нишаст ба истифода дода шуда, соли 2020 сохтмони 181 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ дар ҳаҷми 900 миллион сомонӣ барои 54 ҳазор ҷойи нишаст пешбинӣ гардидааст. Инчунин то ҷашни 30 - солагии истиқлолияти давлатӣ 128 муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва 338 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ дар маҷмуъ 1332 муассисаи таълимӣ ва томактабӣ тармиму таҷдид карда мешавад, ки ин пешра-

ви боиси таҳсину офарин мебошад.

Дар доираи "Барномаи давлатии сохтмон, таъмиру азнавсозии мактабҳои барои солҳои 2008-2015" мушкилоти муассисаҳои таълимие, ки дар хонаҳои шахсӣ ва вагонҳои фаолият менамуданд пурра бартараф карда шуд. Муваффақиятҳои дар самти сохтмону муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, ки дар даврони соҳибистиқлолии кишвар зери кумаку дастгириҳои Пешвои миллат мо ба даст овардаем боиси таҳсин мебошад ва бе муболиға метавон қайд намоем, ки ин қадар муваффақиятро дар замони Иттиҳоди Шӯравӣ ба даст овардан аз имкон берун буд.

Бо вучуди дастгириву ғамхориҳои давлату Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бахусус Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳануз сатҳу сифати таълиму тарбия ба талабот ҷавобгӯ нест. Вобаста ба ин Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон иброз доштанд роҳбарону кормандони соҳаи маорифро зарур аст, ки дар баробари чунин дастгириҳои давлат ва афроди ватандӯст сатҳу сифати таълиму тарбияро дар ҳар як муассисаи таълимӣ, сарфи назар аз шакли моликияти онҳо дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот баланд бардоранд. Инчунин, назорати азхудкунӣ доишаҳои замонавиро пурзур гардонид, наврасону ҷавонро ба мутолиаи китобҳои бадеиву илмӣ ташвиқ намоянд, қобилияти эҷодии онҳоро тақвият бахшанд ва ба таълими фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ таваҷҷуҳи бештар зоҳир намоянд.

Бо мақсади шиносоии хонандагон ба техникаву технология аз ҷониби Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон солҳои 2020-2040 "Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф" эълон карда шуд. Ин моро водор месозад, ки ба омӯзиши илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ диққати бештар зоҳир намуда хонандагонро дар руҳияи ихтирооту ихтирокори ба камол расонем.

Бо мақсади боз ҳам баланд бардоштани сатҳу сифати таълиму тарбия ва шинос намудани насли наврасу ҷавонон дар руҳияи худшиносӣ,

ифтихори миллӣ ва арзишҳои миллӣ моро лозим меояд, ки онҳоро бо мутолиаи китоб ҷалб намоем. Вобаста ба ин масъала Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид намудаанд, ки ҳар сол озмуни "Фрурӯғи субҳи доноӣ"-ро баргузор намуда, ба он доираи ҳарчи васеътари ҷомеа ҷалб ва ҷиҳати ҳавасмандсозии ғолибон аз мактаб сар карда, то мақомоти маҳалливу марказии ҳокимияти чораҷӯи карда шавад. Вазорати маориф ва илм, вазорату идораҳои, ки дар сохторашон муассисаҳои таълимӣ доранд, роҳбарони мақомоти ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо вазифадор карда шудаанд, ки минбаъд ҳар сол озмуни "Фрурӯғи субҳи доноӣ"-ро аз рӯи се самт: якум миёни тарбиягирандагон ва хонандагони муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва миёнаи умумӣ; дуум - таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ ва сеум - дар байни калонсолон васеъ ба роҳ монанд.

Пешвои миллат аз вазъи мутолиаи китобҳои илмӣ бадеи изҳорӣ нигаронӣ намуда қайд намудаанд, ки солҳои 2014-2019 аз ҳисоби Вазорати маориф ва илм қариб 6 миллион нусха ва аз ҳисоби Вазорати фарҳанг беш аз 2 миллион нусхаи китобҳои бадеӣ ба нашр расидаанд. Инчунин аз соли 2007 то соли 2019 - ум 38 ҷилди китоби "Ахтарони адаб" 190 ҳазор нусха чоп шудаан, вале қисми зиёди онҳо дар анборхонаҳо боқӣ мондаанд.

Озмуни "Фрурӯғи субҳи доноӣ", ки бо ташаббуси Пешвои миллат пешниҳод гардидааст ҳамаи мо устодонро вазифадор менамояд, ки ин иқдомро дастгирӣ намуда дониши хонандагону донишҷӯёнро ба воситаи мутолиаи ҳақиқат бадеӣ адабиётҳои илмӣ бадеӣ ҳаматарафа сайиқал диҳем.

Ҳамаи ин кӯмаку ғамхориҳои Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки нисбати соҳаи маориф доштанду доранд, моро водор месозад, ки барои баланд бардоштани сифати таълиму тарбия ва тайёр намудани мутахассисони рақобатпазирӣ бозори ҷаҳонии меҳнат тамоми чораҳоро андешем.

АҲАМИЯТИ ОМУЪЗИШИ ТИББИ ВАРЗИШ АЗ НАЗАРИ ИБНИ СИНО

Ҳолмирзо МАҲМАДАЛИЕВ, саромӯзгори кафедраи сайёҳӣ ва варзиши ДТМИК

Шахсе, ки мунтазам ба варзиш машғул мешавад ба ягон доруи дармон эҳтиёҷ надорад.

Сино

Сино нобиғаи дунёи фалсафаи тибби варзиш буда, афқору андешаҳои эшон то ҳол олимону дар ҳайрат гузоштааст. Мероси Сино барои пешрафти таълиму тарбияи ҷисмонӣ ва соҳаи варзиш сарчашмаи мутаъмади илмию назарявии гаронбаҳо мебошад. Андешаҳои педагогии ӯ барои ҳаматарафа инкишоф ёфтани аз синну соли кӯдакӣ ҷолиби таҳлилу таҳиятанд. Ба ақидаи ӯ кӯдаконро бояд то синни 6-солаги оббозиро ёд дод ва бештар ба бозӣ машғул намуд. "Ҳар гоҳ соли вай ба шаш бирасад, бояд ӯро ба назди омӯзгори адаб ва омӯзгори илм бибаранд. Ин кор низ бояд тадриҷ бошад ва андар дабиристон нишастанро ба як бор вай ҳамал накунад. Сино бачаҳо чун ба инҷо расид, аз шустушуи эшон бикоҳанд ва варзиши эшонро пеш аз таом биафзоянд."

Ҷараҳатҳои ҷисмониро барои кӯдакон ба таври бозӣ ё ин ки бо кӯмаки дигарон асоси инкишофу пешрасти саломатӣ баррасӣ намуда, чунин мешуморад, ки то расидан ба синни чаҳордаҳсолаги равиши тадбири онҳо бояд ҳамин гуна бошад.

Пайдост, ки коста шудани рутубатҳо ва хушикдану саҳт шудани ҳаррӯзӣ хусусияти зотии (тани) эшон аст. Бинобар он варзиш эшонро тад-

ричан бикоҳанд. Аз миёни синни кӯдакӣ то синни рушд аз варзиши саҳт бипарҳезанд ва ба эътидол варзиш кунанд.

Бояд гуфт, ки дар баробари хидматҳои умумӣ дар соҳаҳои гуногуни тиб, педагогика, мантиқ, риёзӣ ва ғайра Синоро метавон асосгузори илмию варзиш ва тибби варзиш номид. Ҳамин тавр, ӯ нахустин мутаффакирест, ки таърифи машқҳои ҷисмониро илман ба оламиён пешниҳод намудааст. Аҳамият ва мавҷи машқҳои ҷисмониро ҳаматарафа таҳлил намуда, аввалин қоидаи илмро бо чунин мазмун пешниҳод менамояд: "Варзиш ҳаракати иродест, ки ба зарурят боиси саҳт ва думодум нафас гирифтани бигардад. Ҳар ки мувофиқ шавад, то варзиширо ба эътидол ва андар вақти худ ба кор барад, аз ҳар гуна мулоҷае бениёз хоҳад шуд, ки ба тақозои бемориҳои моддӣ ва бемориҳои мизоҷии аз паси онҳо оянда лозим гардад. Ин (тавфиқ) ҳангоме хоҳад буд, ки дигар тавбирҳои созор ва дуруст бошанд."

Сино хусиятҳои хоси варзиш мақому аҳамияти онро дар системаи ил-

мҳо нишон дода, дар баёни молиш, гармоба дар бораи хастагӣ, ки баъди варзиш падида меояд, дар бораи ҳолати варзиши таҳлилҳои илман хеле асоснокро пешниҳод менамояд, ки "Варзишгарон то пурра истироҳат накунад, ба гармоба набояд шитобанд." Ё ин ки агар варзишгар вазнашро сабук кардани шавад, "бояд ба шиками гурӯстна гармоба кунанд ва дар он бисёр бимонанд".

Дар ҷои дигар таъкид менамояд, ки "ҳар ки фақат нигоҳ доштани тандурустӣ бихоҳад, пас аз гуворидани он чи, ки андар меъда ва чигар аст, ба гармоба бадарояд."

Дар баёни истифодаи об баъди варзиш Сино таъкид менамояд, ки варзишгарон оби хунуқро барои қавӣ гардондани пӯст ва нигоҳ доштани гармӣ аз паси оби гарм бояд ба кор баранд. Об бояд сард набояд, ки балки миёна бошад "Сипас баъди варзиш якбора зуд андар оби сард дароянд, то ба андомҳои баробар бирасад".

Сино машқҳои ҷисмониро асоси мустаҳкамшавии бадан, бофтаҳо ва асабҳои инсон шуморида, сабаби иҷро намудани корҳои вазнини ҷисмонӣ ва аз бемориҳои гуногун эмин доштани танро дар он мебинад. Ҳатто барои иҷро намудани машқҳои варзишӣ пешниҳод менамоянд, ки синну сол ва ҳолати саломатиро ба ҳисоб гирифтани лозим аст.

Эмомназар ПИРНАЗАРОВ, номзади илмҳои сиёсӣ,
доцент, мудири кафедраи сиёсатишносӣ

КОНСТИТУТСИЯ - БАХТНОМАИ МИЛЛАТ

Конститутсия, ки метавон онро шиносномаи давлат ва бахтномаи миллат номид, бори нахуст Тоҷикистонро ба ҷаҳониён ҷун давлати соҳибхитиёр, демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявӣ муаррифӣ намуд, забони тоҷикиро ҳамчун забони давлатӣ эълон ва рамзҳои давлатии мамлакатро муайян кард, ҳуқуқу озодии инсон ва шаҳрвандро арзиши олий ва халқро баёнгарии соҳибхитиёрӣ ва сарчашмаи ягонаи ҳокимияти давлатӣ эътироф намуд.

Эмомалӣ Раҳмон

Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон санади меърию ҳуқуқиест, ки дорои қувваи олии юридикӣ мебошад ва дар ҷомеа нақши басо бузургро мезанад. Ҳамагон номи онро бо ифтихор ба забон меорем ва дар қатори муқаддасоти миллат эҳтиром мекунем.

Халқи шарифи Тоҷикистони азамон 25-умин солгарди Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистонро ҷашн гирифт. 25 сол қабл аз ин, 6-уми ноябри соли 1994 тариқи райипурсии умумихалқӣ Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул гардид. Бо тақозои пешрафти замон, ҳифзи манфиатҳои давлатӣ ва миллӣ мусоидат на-

мудан ба тараққиёти иқтимоиву иқтисодӣ, тариқи райипурсии умумихалқӣ ба он тағйир иловаҳо ворид карда шуданд. Ин санади тақдирсози миллат дар давоми 25 соли мавҷудияташ ҳамчун ҳуҷҷати раҳнамо ва пойдевори ҳуқуқӣ ҷиҳати бунёду ташаккули давлати соҳибистиқлоли тоҷикон нақши муҳим бозид.

Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон пойдевори устувори давлат мебошад. Он соҳибхитиёри халқи тоҷикро аз лиҳози ҳуқуқӣ ба расмият даровард. Конститутсия ҳамчун ҳуҷҷати олии ҳуқуқӣ барои ифодаи ҳадаф ва рушду тақомули давлату давлатдорӣ навин омиле асосӣ гардид ва муқаррар намуд, ки дар Тоҷикистон халқ баёнгарии соҳибхитиёрӣ ва сарчашмаи ягонаи ҳокимияти давлатӣ буда, онро бевосита ва ё бавоситаи вакилони худ амалӣ мегардонад.

Он ҳамчун қонуни асосии мамлакат асосҳои соҳти конститутсионӣ, ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд, ташкили фаъолияти ҳокимияти қонунгузор, иҷроия ва судӣ шакли идоракунии давлатии Тоҷикистонро муайян намуд. Дар 10 боб ва 100 моддаи он тамоми паҳлӯҳои риояи ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд инъикос гардида, заминаҳои ҳуқуқӣ фароҳам оварда шудаанд, ки мо бевосита онҳоро дар амал тадбиқ менамоем ва роҳи дурустро интихоб намуда, барои ободии кишвар саҳми босазои худро мегузорем.

Нодира РАСУЛОВА, ассистенти кафедраи педагогика

Аё модар, алвидоъ
Зи тахти дил дуо
Ба он меҳре, ки лабрес
Паноҳат бар Худо

Имрӯзо дар айёми фасли баҳор, ки аввали моҳи ин фасли пурнакхату зебо Иди модарон чашн гирифта мешавад, аз самими қалб ба тамоми модарони дунё тансиҳати ва умри дарозро таманно дорам. Дунёи инсон ва пуртароват будани фасли зебои баҳор барои ҳар як шахс, бо модарони меҳрубон зебо аст. Ман аз ин зебогӣ ва пурмазмун будани ҳаёт маҳрумам, чунки аз ҳама инсонии волотар, яъне модарҷонамро бо амри тақдир ва хости Худо аз даст додаам.

Ту аз ман рафтӣ, модарҷон. Рафтию маро дар нимароҳи зиндагӣ танҳо гузошти. Бовар надоштам, ки ба ин зудӣ маро тарк мекунӣ. Чаро раҳти сафари яқумра бастӣ, модарҷон?

Ҳар боре, ки айёми тифлӣ дастамро гирифта, сӯи боғча мебардӣ, мани хӯрдак аз оламу одам беҳабар будам ва гумон мекардам, ки дар ин дунё танҳо ман чунин модари меҳрубону ғамхор дораму бас. Дар бозгашт

МОДАР, "МАН ОМАДАМ" ГҶҶҶ!

аз боғча бароям афсонаву қиссаҳо мегуфтӣ ва чӣ гуна ба хона расиданамро намедонистам, зеро қиссаҳои беохират мани тифлакро ба дуриҳои дур ва ба хаёлҳои ширини кӯдакона мебард.

Ҳеч аз хотирам намеравад, ки бисёр ҳолатҳо мегуфтӣ: "Зудтар калон шав, бачаҷон, нағз хону боодоб бош ва муаллима шав..."

Аз гапат набаромадам, модарҷон. Орзуятро амалӣ намудам. Инак, ман муаллима шудам ва бо сад орзуи армон дар он донишгоҳе, ки кор мекардӣ, ба фаъолият оғоз намудам, вале қисмат вафогию иқбол баландӣ накард, ки солҳои тӯлонӣ барат бошаму бо ақли солим таҷрибаи рӯзгорро, ки ба ҳазорон шогирдонат меомӯхтӣ, омӯзам.

Ҳар гоҳе ҳарду якҷоя сӯи донишгоҳ паҳлӯи ҳам қадам мегузоштем, як олам ифтихор мекардам. Ифтихор аз он доштам, ки ман паҳлӯи яке аз чеҳраҳои шинохтаи донишгоҳ қадам менамоям. Раҳораҳ худамро чун шумо дидан меҳостам. Меҳостам, ки мисли шумо муаллимаи ҳалиму меҳрубон, хоксору донишманд бошам. Медидам, ки ҳамкасбонат бисёр ҳурматат мекарданд, иззататро ба ҷо меоварданд. Ин ҳама шаҳодат аз хислатҳои ҳамидаву фурӯтанитон буд, модарҷон.

Маро тарк гуфтию рафтӣ, вале дарду фироқ ва ғаму андӯҳи маро танҳо як чиз сабук мегардонад, устоди аввалинам будӣ. Нахустин алфоз ва ав-

валин ҳарфи каломро аз ту омӯхтам, модарҷон.

Ҳар қадар ки васфат намоям, қатрае аз баҳр аст. Қалам дар тасвири меҳру муҳаббати модар оғиз менамояд. Маҳз модар аст, ки олами зиндагӣ нурбор асту пурсаховат. Шодии олам модар асту бас. Мисли канои модар биҳиштосо, макони дигаре нест.

Модарҷон, ман давомдихандаи касби туам. Ғаму ғуссаи маро он касбе, ки ба он раҳнамунам сохта будӣ, сабук мегардонад. Кулли модарон барои фарзандон азиз аст. Ту ҳам барои ман азизу муқаддасӣ, модарҷон. Ёди қомати зебо, чеҳраи қашанг ва рафтору гуфтори ҳалимонаат ҳамеша пеши назар аст ва аз хотирам ҳеч зудуда намегардад.

Ҳамеша дар хаёл бо ман ҳастӣ, модарҷон. Бо хаёли тифлона гумон мебарам, ки рӯзе аз дар мебароӣ "Духтарҷон, ман омадам" мегӯӣ. Кошкӣ...

Аё модар, қаҳонам
Маро бо ту суруре
Биё, модар, ки пазмони
Биё, ки духтарат

Ҳалимова Давлатбӣ, модари ман муаллимаи хизматнишондода буд, ки 45 соли ҳаёташро дар таълиму тарбияи донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ гузаронидааст.

Рухиона НАЗАРОВА, ассистенти кафедраи забони русӣ

Террорист ватан, миллат ва дину мазҳаб надорад, чун вабои аср буда, таҳдиде ба ҷомеаи ҷаҳонӣ ва ҷони ҳар як сокини сайёра мебошад.

Ифротгарой имрӯз ба мушкилии ҷаҳонӣ табдил ёфта, аксари мамолики оламро ба ташвиш овардааст ва боиси нигаронист.

Воқеаҳои, ки солҳои охир дар ҷаҳон раванди бартариҷӯӣ, мусаллашавии бошито, пайдоиши нишонаҳои марҷалаи нави "ҷанги сард" боиси нигарони шудааст. Боиси таассуф аст, ки вақтҳои охир аксаран занон ва ҷавонан аз надоштани иттилооти дақиқ, паст будани савияи дониши сиёсӣ ва ҳуқуқӣ ба гурӯҳҳои ифротӣ шомил шуда, бо ин кирдору корхояшон нуфуз ва қадри исломро дар олам паст мезананд.

Дар шароити кунунӣ торафт шиддат гирифтани равандҳои ҷаҳонӣ-

ҶУШЁР БОЯД БУД!

Воқеаҳои, ки солҳои охир дар ҷаҳон раванди бартариҷӯӣ, мусаллашавии бошито, пайдоиши нишонаҳои марҷалаи нави "ҷанги сард" боиси нигарони шудааст. Боиси таассуф аст, ки вақтҳои охир аксаран занон ва ҷавонан аз надоштани иттилооти дақиқ, паст будани савияи дониши сиёсӣ ва ҳуқуқӣ ба гурӯҳҳои ифротӣ шомил шуда, бо ин кирдору корхояшон нуфуз ва қадри исломро дар олам паст мезананд.

кӯшиш намоем, ки арзишҳои миллӣ, устувории пояҳои давлатдориамонро фидокорона ҳифз намоем, чунки хушунати экстремизм ва терроризм сол то сол боз ҳам васеътар гардида, дар аксар мавридҳо инкишофи ин зуҳрот аз ҷониби гурӯҳҳои ифротӣ бо истифода аз эътиқоди динии аҳолӣ ва номукамал будани дониши динии ҷавонан ба амал бароварда мешавад.

Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун сиёсатмадори сатҳи ҷаҳонӣ мунтазам аз минбарҳои Созмони Миллали Муттаҳид ва дигар ташкилотҳои бонуфузи байналмилалӣ оид ба но-равоии ба дини мубини Исломи нисбат додани зуҳуроти нанговари терроризми байналмилалӣ ва роҳу усулҳои тақвияти мубориза бо ин зуҳрот фикру андеша ва тақлифҳои муфиду ҷолиберо баён менамояд, ки мавриди дастгирии ҷомеаи ҷаҳонӣ, бахусус мусулмонони сайёра қарор меги-

ранд.

Аз ин рӯ, дар асоси муроҷиатҳои Прокурори генералӣ бо қарорҳои Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз соли 2006 то инҷониб дар қаламрави мамлакат фаъолияти ташкилоту ҳаракатҳои террористӣ - экстремистӣ, аз қабилӣ "Ал-Қоида", "Ҳаракати Исломии Туркистони Шарқӣ", "Ҳизби Исломии Туркистон", "Гуруҳи 24", "Ҷабҳатуннурса", "Ҳаракати Толибон", "Бародарони мусулмон", "Лашкари Тайиба", "Ҷамъияти Табиғ", "Ҷамоати Исломии Покистон", "Созмони Таблиғ", "Ҳизбуттаҳрир", "Тоҷикистони озод", "Салафия", "Ҳизби наҳзати исломӣ" манъ гардид, веб-сайтҳои интернетии онҳо баста шуда, дар як вақт ба қаламрави ҷумҳурий ворид намудан, дар ҳудуди он паҳн кардан, истеҳсол, чопу нашр намудани адабиёту варақаҳо, аудио ё видеосабтҳои ташкилотҳои мазкур манъ карда шудааст.

Айни замон ҷомеаи ҷаҳонӣ ТТЭ Ҳизби наҳзати исломро ташкилоти террористӣ эътироф кардааст. Маълумот дар бораи аъзои ТТЭ ҲНИ, дар баробари ДИИШ, "Ал-Қоида", ҳаракати "Толибон" ва дигарҳо тахти рақами 79 ба Феҳристи ягонаи созмонҳои террористӣ, ҷудоихоҳ ва экстремистӣ, ки фаъолиятон дар қаламрави давлатҳои СҶШ (Қазоқистон, Чин, Қирғизистон, Россия, Тоҷикистон, Ўзбекистон, Ҳиндустон ва Покистон), бо 3,3 миллиард аҳолӣ, яъне фароғири қариб нисфи аҳолии сайёра (аз 7,6 миллиард) манъ аст, шомил шудааст.

Биёед аз амалӣ бади онҳо огоҳ шуда, ҳеч гоҳ нагузорем, ки мақсадшон амалӣ гардад. Ҷаҳд барои бардавомии ваҳдати миллӣ кишварамон ва мутантани сулҳу созандагиро дар сиришти ҳар фарди кишвар зинда гардонда, донишу маҳорат ва ақлу фаросати хешро баҳри сарфарозии Ватани маҳбубамон роҳандозӣ намоем.

Убайдулло СУЛАЙМОНОВ, мутахассиси шуъбаи тайёркунии ва азнавтйёркунии кадрҳои илмӣ-педагогӣ

МЕХОҶИ БИҶИШТРО ДАРЁБӢ?

Модар бузург аст. Мо онро дар баъзе мавридҳо дар шакли дигар "Зан - модар бузург аст" мегӯем ва баъдан онро шарҳ медиҳем. Бузургии зан - модар дар он аст, ки як иродаи қавӣ ва мустақкам дорад, пуртоқат аст, навозиши гарм дорад. Ҷамаи орзухояшро аз Худованди тавоно талаб мекунад ва ба ғайр аз ин худотарсу ҳалиму меҳрубон аст. Аз ин суханҳо бар меояд, ки модар ба Худованд наздик аст.

Чунон ки мегӯянд. "Падару модар розӣ-Худованд розӣ". Модар ҳамеша аз Худованди тавоно орзу мекунад, ки насле ба дунё биёрад, ки онро дар қуллаҳои баланди инкишофӣ бинад. Вақте тамоми мутафаккирони олимон, хунармандону косибон, шоирону нависандагон, кайҳонавардону баҳрнавардон, муҳандисону соҳибкорон, парвардаи боғи муаттари дунёи умеду орзуи модаранд, пас, модар бузург аст. Чӣ гуна метавонем меҳри ўро аз дил дур кунем? Не, не! Ҳеч вақт меҳри модар аз дил дур намешавад. Ҳар як шахсро зарур аст, ки ба қадри ин ганҷи бебаҳо расад, дуои неки ўро бигирад, қарзи фарзандии худро адо кунад.

Ман аз ҷавонон, рафиқон ва ҳамсолони худ хоҳиш мекунам, ки ҳурмати ин ду шахсияти бузург, яъне падару модарро ба ҷо биёрам, чунки барои ба воя расонидани мо онҳо заҳматҳои зиёде кашидаанд. Модарон ҳамеша дар ивази заҳмату талошҳои беандозашон дар назди фарзандони хеш мавриди ҳурмату эҳтиром қарор гирифта, қорвони зиндагиро бо ҳамроҳи падарони бузург, ки қиблагоҳи мо ба ҳисоб мераванд, ба қулаҳои баланди мақсад бирасанд.

Мутаассифона, на ҳама вақт мо фарзандон ба қадри ин ганҷи бебаҳо мерасем. Ман ба ҳолатҳои рӯ ба рӯ шудаам, ки гуфтани он барои ман хело душвор аст. Фарзанд дар ҳолати мастӣ худро ба девонагӣ андохта, модарашро латуқуб мекард, бо сабаби он ки модар ба он насиҳат мекард. Ман бузургии модаро аз сӯзишхояш эҳсос кардам. Мегуфт: "Оҳ, Худовандо, ман дар кучо саҳву хато кардам? Маро бубахш, фарзандамро бубахш! Медонам, ки ҳазинаи раҳматат ҳадду қанор надорад. Фарзандамро ба ту месупорам, ба он илме бидеҳ, ки он дар роҳи дуруст амал бикунад!"

Ман медонам, ки модар бахшандаву ҳалиму меҳрубон аст, фарзандашро мебахшад, аммо фарзанд баъд аз якчанд солҳо модарро аз даст медиҳад. Модар дунёи фониро тарк мекунад. Фарзанд баъд аз кирдори худ пушаймон гашта, ўро дигар намеёбад.

Модар - модар каси боҳимат бошад,
Дидори шарифи ў ганимат бошад.
Аз махзани панди ў бигир арзонӣ,
Фардо чӣ кунӣ, ки ганҷи қимат бошад.

Аз даст рафтани модар барои фарзанд фоҷияи хело гарон аст ва лаҳзаи кирдори нодурусти кардаш ба модар рӯзи аз ҳама фаромӯшнашавандаи ҳаёташ мегардад. Аз пушаймонӣ хуни дил меҳурад, сарашро ба ҳар ҷо мекӯбад, ин сирро аз дилаш бароварда наметавонад. Фарзанд дар ин маврид худро бахшида наметавонад.

Аз фурсати муносиб истифода бурда, тамоми модарону хоҳарон ва ҳамватанонро бо фарорасии баҳори оламафрӯз ва 8-уми март, Иди модарон табрику таҳният гуфта, барояшон аз даргоҳи Худованд хоҳони зиндагии осуда ҳастам

шавӣ, дар минтақаҳои гуногуни олам паҳн шудани таҳдиду хатарҳои нав, аз қабли терроризму ифротгарой, ҷинояткори муташаққили байналмилалӣ ва дигар равияҳои барои инсоният хатарнок баҳри иҷрои дастуру супоришҳои Пешвои миллат, мо бояд пайваста саъю талаш варзем ва

ОЁ КАРОНАВИРУС БА ТО-ЧИКИСТОН ОМАДАСТ Ё НЕ?

Рустам ҚАМАРЗОДА,
донишҷӯи соли 5-уми факултати физика ва математика

Асри навро дар баробари пешравию илму техника ва дастовардҳои зиёд, инчунин асри пур аз ҳаводису мушкилиҳои нав низ гуфтаи мумкин аст. Инсоният дар ин давра замон бояд ба ҳама чиз омода бошад. Чи тавре ки ҳамагон хабар доранд, ҳоло дар ҳамсоҷиқшави мо Ҷумҳурии мардумии Чин вирусӣ нав бо номи каронавирус паҳн шудааст, ки сабабгори марги инсонҳо гардида истодааст. Тибқи маълумотҳои нав ба ин вирус беш аз 80000 кас мубтало гардида, зиёда аз 3000 каси дигар ба ҳалокат расидаанд.

Суоле ба миён меояд, ки оё ин вирус то Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар ҳамсоҷиқ Ҷумҳурии мардумии Чин қарор дорад, расидааст ё не? Ин ақида аксари моро ба ташвиш овардааст.

Ҳоло дар миёни мардум чунин овозҳо паҳн шудаанд, ки каронавирус то ба Тоҷикистони мо низ омадааст ва мо аз ин чиз бисёр дар ташвиш ҳастем. Ҳамакӣ ҳафта пеш ҳамаи оилаи ман ба чунин як зуқоми шадид гирифта шудем, аммо ҳозир шукри Худо ҳамамон шифо ёфта, ба по хестем. Ростӣ худӣ ман тӯли 23 соли умрам бори аввал ба чунин зуқоми сахт рӯ ба рӯ шудам.

Донишҷӯи соли панҷуми факултати физика ва математика Раҷабалӣ Нурулло чунин қайд кардаанд: "Дар ин лаҳзаҳо мо наметонем, ки ба кӣ бовар кунем. Дар телевизионҳо ин беморӣ ба Тоҷикистон наомадааст меғунд, аммо боз дар барномаҳои дигари телевизионӣ барои пешгирӣ аз ин вирус профессорон тавсияҳо медиҳанд. Агар ин вирус набояд, пас ин гуна тавсияҳо барои чист?"

Баъди ҳамсуҳбат шудан бо соқини шаҳри Кулоб Рафиев Саидмаҳмуд фаҳмидем, ки ӯ тамоман дигар андеша дорад: "Албатта не, зеро агар чунин мебуд, ба мо хабар меоданд, то ки баҳри пешгирӣ он чораҳо андешида шавад. Ин фақат бофтаи фитнагарон аст. Онҳо меҳоянд бо ин ақида моро фиреб диҳанд, лекин мо ба ин бовар намекунем."

НАВРҶЗ ДАР АҚДИ БОСТОН

Хусрав ТОШМАТОВ,
донишҷӯи соли 1-уми факултати филологияи тоҷик ва журналистика

Чашми Наврӯз, ки бузургтарини чашми наҷоди Ориё аст, реша дар фалсафии хилқат ва офариниширо зиндоранд ва гӯё баҳор худо фариниши қадидест, ки ҳарсол тақрор мешавад.

Ин мавзӯ дар тӯли таърих бо устураҳои андешаҳои мазҳабӣ ва фалсафӣ пайвандхӯрда аст ва боиси баёни назарҳо ва андешаҳои гуногун, чи қаблаз ислом ва чи баъд аз ислом шудааст. Дар натиҷа ба таври ҳулоса метавон гуфт, модар хилқат ва офаринишбоду ҳастӣ рӯ барӯ ҳастем: 1. Ҳастии ошкор, 2. Ҳастии пинҳон

Ҳастии ошкор, дар ҳақиқат бар мегардад ба аносирӣ моддӣ ва мамуси табиат, аз қабали замин, об, оташ, гиёҳон, ҷонварон, аҷзо ва аносирӣ вобаста ба онҳо.

Ҳастии пинҳон ҳамаи офаридгори ҷаҳон аст, ки бо номҳои мухталифи Аҳура Маздо, Яхува, Аллоҳ дар андешаҳои мухталиф баён шудааст. Мавлави ин ҳастии ошкор ва пинҳонро ингуна баён мекунад:

Пинҳон зиддаҳову ҳамдидаҳо аз ўст,

Он ошкор санъати пинҳона морз уст.

Ва ин ҳастии пинҳон, яъне холиқ ва худон офаринанда дорон севиҷагии бисёр муҳим мебошад: 1. Замон, 2. Хирад, 3. Қудрат, ки ҳамаи ин сифатҳо ба таври қомил ва мутлақ танҳо дар ихтиёри ӯст ва бақияи мавҷудот бино ба хост ва иродаи ӯ то андозае аз ин сифатҳо баҳраманда ҳастанд ва дар ниҳоят замин замон ва тамоми мавҷудоту махлуқот тоби қудрат, ҳикмат ва иродаи ӯ мебошанд.

У дар ҳақиқат бо дониш, хирад ва қудрати бекарони худ ҷаҳон ва хилқатро бино карда ва инсон хирадманд аз партави хиради мутлақ ва бекарони ўст, ки соҳиби фикру андеша ва доноии нисбӣ шудааст. Чунонки Мавлоно меғунд:

Қатраи илме, ки бахшидӣ зи пеш,

Муттасил гардон ба дарёҳои хеш.

Ва ё Фирдавсӣ:

Ба номи Худованди зону хирад,

К-аз ин бартар андеша бар нағзарад.

Аммо дар тӯли таърих, чи қабл ва чи баъд аз ислом, назарияҳои мухталифе дар мавриди пайдоиши Наврӯз баён шудаанд:

1. Дар "Шоҳнома" Наврӯз рӯзест, ки Каюмарс ба шоҳӣ расид.
2. Тибқи оҳини Зардуштӣ нахустин инсоне, ки офарида шуд, Каюмарс буд ва хилқати ӯро Наврӯз меноманд.
3. Таваллуди Ҳушанги Пешдодӣ дар Наврӯз будааст.
4. Таҳмурас рӯзе девони бадқор ва мардумозорро ба банд қашид ва асир кард, ин рӯзро Наврӯз номиданд.
5. Наврӯз рӯзест, ки Фаридун кишвари паҳновари худро миёни се фарзандаш-Салм, Турва Эраҷ тақсим кард.
6. Наврӯз рӯзест, ки Кайхусрав, фарзанди Сиёвуш, зода шуд.
7. Наврӯз рӯзест, ки Зардушт таваллуд шуд.
8. Наврӯз рӯзест, ки Зардушт ба паёмбарӣ расид.
9. Наврӯз рӯзест, ки Чамшеди Чам, подшоҳи пешдодӣ, ба тахти шоҳӣ нишаст.
10. Рӯзе, ки замин офарида шуд, офтобобод ва бод вазидан гирифт.
11. Рӯзе, ки кишти Нух дар маҳалле бо номи Чудӣ ба гил нишаст.
12. Рӯзе, ки Чабраил ба паёмбар ноил шуд.
13. Рӯзе, ки ҳазрати Иброҳим бутҳоро шикаст.
14. Рӯзи хилқати Одаму Ҳавво.

Аммо бештари ки тоҷо ва таърих нигорон ва ориёӣён чашни Наврӯзро мансуб ба Чамшеди Чам, подшоҳи пешдодӣ, меноманд ва дар "Шоҳнома" чунин омадааст:

Ба фарри Каёнӣ яке тахт сохт,

Чу моя бад-ӯ гавҳар андар нишохт...

Ба Чамшед-бар гавҳар афшонданд,

Мар он рӯзро рӯзи нав хонданд.

МОДАР – ОЛИҚАИ ҚАЁТ

Беҳрӯз ФАЙЗУЛЛОЕВ,
донишҷӯи соли 4-уми факултати иқтисодиёт ва технологияҳои итилоотии ДТМИК

Занро одатан чароғи хонадон меноманд, вале ӯ натавонад чароғи хонадон, балки зебонбахшу равшангари рӯзгор ва сарчашмаи зиндагиро маърифати ҳаёти мост.

Эмомалӣ РАҲМОН

Аз замонаҳо, ки шеърӯ шоири ари ҳастӣ намудааст, яке аз мавзӯҳои марказии ашғори шоирон мавзӯи зан-модар ба ҳисоб меравад. Одитарин посух ин аст, ки зан сарчашмаи зиндагӣ, офаридаи насл дар рӯи замин пас аз Худованд, фаршгатаи осмонӣ, манбаи меҳру муҳаббати бепойни инсонист.

Зан-модар шахси муқаддасест, ҳатто Теури хунхор дар пеши қудрату бузургии ӯ сари таъзим фуруд оварда буд. Тамоми бузургони олам офаридаи ин олиқаи ҳаёт ба ҳисоб меравад. Вақте ки симои нурунии ӯро пеши назар меорем, аз чашмони ӯ, тамоми ҳастии ӯ нур мебарояд. Ин нур роҳи ояндаи моро равшан месозад. Меҳри донофарини модар ба мисли хуршеди олам аст, ба тамоми дунё саховатмандона нур мепошад. Ишқи поки модар мисли чашмаи пурзӯшест, ки дашту бибонро гулистон мегардонад. Ширинтарину гуворотарин ва азизтарин сухан ин калимаи "Модар" аст.

Аё модар, дилу зонам фидоят,

Ҳамеҳоҳам бибўсам хоки поят.

Заминро саздагоҳ баҳри ту созам,

Ки як бори дигар гирам дуоят.

Зан-модар дар ҳақиқат сарчашмаи рӯзгори бани башар, дурдонаи офариниш, устои нахустини зиндагии инсоният мебошад.

Ривоят мекунам, ки Офаридгор нақтаро аз гул, нӯшро аз ангубин, гармиро аз офтоб, тароватро аз борон, равшаниро аз субҳ, зебоиро аз баҳору хушиҳомиро аз ҳазордастон ҳам оварду занро офарид, то ҷаҳон равшану инсоният хушбахт гардад.

Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бузургиву беназирири Зан-Модарро ситоиш намуна гуфтааст: "Модар азизтарин вуҷуди рӯи замин мебошад ва зиндагӣ аз нафаси гарму дилнавози ӯ оғоз мешавад. Мо вуҷуди муқаддаси модарро аз аввалин лаҳзаҳои ҳаёт то дами вопасин фаромӯш наместем, чун ӯ ҳангоми нишот ва ғаму андӯхи зиндагӣ ҳамроҳи мост".

ПЕШВОИ МИЛЛАТ – НАМУНА БАРОИ ДИГАРОН

Фарзона МУЗАФАР,
донишҷӯи соли 1-уми факултати филологияи хорӣ

Воқеан ҳам ба номи худ сазовор аст, ӯ асосгузаст, ӯ пешво аст. На ҳар кас ба ин ном сазовор шуда метавонад. Хизматҳои Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар эҷоди роҳи сулҳу ваҳдат ҳеҷ гоҳ фаромӯш нахоҳад шуд.

То мард ба мисли лаъл дилхун нашавад, Дар мулки вафо қиматаш афзун нашавад. Беҳил Барқарор гардонидани сулҳи Тоҷикистон, ташкили давлати мустақили миллӣ қорнамони беназири Қаҳрамони Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аст.

Ҳиммат он зо, ки бастааст камар,

Мӯр бар шер бурдааст зафар.

Кӯшиши мард агар қадам сояд,

Осмон бо замин ба ҳам ояд. Беҳил

У мардест бо қалби саршор аз самимияту меҳру вафо ва садоқат ба ватан, дар роҳи ишқи ватан ҷонашро дарег надошта, бо идораи қавӣ ба ин роҳ устуворона қадам ниҳод. Ватанро мо бояд мисли Пешвои миллат дар радифи ҷисму ҷон дӯст дорем. Байти шоири бузурги миллат Лоик Шералӣ ба қору амали Пешвои миллат мувофиқ аст.

Олам ҳама зо азиз, лекин бар ман,

Модар яқтост, Тоҷикистон яқтост.

МАМА АНГЕЛ ХРАНИТЕЛЬ

Зоҳираи ШОДИХОН,
донишҷӯи соли 2-юми факултати филологияи рус

Если я когда ни будь разочаровала из-за пестиковой проблемы, тогда простите меня пожалуйста моя дорогая мамочка

Мама милая, ты не грусти.

И меня за все ошибки прости,

Ты, моя ангел, моя душа.

Жить без тебя не мог бы я,

Молюсь БОГУ ради тебя.

И чтобы ты простила меня,

Мая душа не найдёт покоя.

Без твоих рук и благословенья,

Ты же ангел хранитель,

И для меня значишь ты все.

Нехоту тебя потеряют мне этого не легко,

Побудьте со мной ради БОГА.

Не уходи для меня ты дорога,

Моя дорогая, моя милая.

Прошу не остав одну меня,

Ведь сильно люблю я тебя.

ҲАРФИ

МОДАР, ТУ БЕҶТАРИНӢ!

Гулбарги ҲУСЕИН, донишҷӯи соли 1-уми факултати омӯзгорӣ ва фарҳанг

НАВҚАЛАМ

Модарам, зону ҷаҳонам модарам,
Зиндагии ҷовидонам модарам.
Фаҳр мекардам ба ҳастии ту ман,
Соёе будӣ ба болон сарам.
Баҳри чӣ қардӣ, аз ин олам гузашт?
Пеша бинмудӣ раҳи бебозгашт.
Дар талоши пасту баландиҳо мудом,
Сухтӣ, эй модари беҳтар зи зон.
Ёфти роҳи халосиро ба худ,
Рафти ту бар хонаи охири худ.
Меҳри поку лафзи ширини шумо,
Гаштааст маҳкам, дар қалби мо зо.
Модарам, ширинзабонам модарам,
Модари беҳтар зи зонам модарам.
Роҳи тайнокардаат армони дилаат,
Гар тавонам то сурайё мебарам.
Модарам, зону ҷаҳонам модарам,
Зиндагии пурормонам, модарам.

ТОҶИКИСТОН, АРТИШАТ ПОЯНДА БОД!

Зебо СОҶИБОВА, донишҷӯи соли 1-уми факултати филологияи тоҷик ва журналистика

Тамоми давлатҳои дунё рӯзи артиши миллии худро бо тарзу усули худ хуб пешвоз мегиранд, аммо ин ҷашни артиши миллии дар мамлакатаи маҳбубамон Тоҷикистон хело бо шукӯху дабдаба дар рӯҳии дӯстиву бародарӣ, ватану ватандорӣ, садоқат ба ватан таълилу мекунам. Дар ин рӯз ҳама қисму тоҷиҳои Артиши миллии дар майдони Дӯстӣ саф мекашанд. Онҳо тариқи марши умум садоқати худро ба ватан ва Сарфармондеҳи Оли Артиши миллии муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон иброс мекоранд. Артиши миллии мо ягона сохтори давлатие мебошад, ки дар фаръолияти ӯ пойдорӣ давлату миллат бараъло муайян мешавад. Ҳар як аскарро афсар бо қасами додаи худ вафодор будани худро дар назди ватану миллат собит мекунам.

Рӯзи 23-юми феврал рӯзест, ки халқамон ин рӯзро пешвоз мегиранд, якдигарро табрику муборакбод мекунам.

Ман аз фурсати муносиб истифода бурда, ҳамаи халқи Тоҷикистон, махсусан аскарону афсаронро ба ин рӯзи фарҳунда табрику муборакбод меғуям.

ТАРБИЯ – ОМИЛИ ХУШБАҲ-ТУИ ИНСОН

Бобошо ШАРИФОВ, донишҷӯи соли 3-юми факултати физика ва математика

Тарбия яке аз қиматтарин гавҳаре мебошад, ки барои инсонҳо хеле зарур аст. Бинобар ин, ҳар яки мо, волидайну омӯзгорон ва ҷомеаро зарур аст, ки тарбияи фарзандонро дуруст ба роҳ монем. Мутаассифона, бархе аз падару модарон, омӯзгорон ва худӣ ҷомеа ба таълиму тарбияи фарзандон кам аҳамият медиҳанд. Бинобар ин, қаблу шудани қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд" як таконе бахшид барои таълиму тарбияи фарзанд, хусусан бархе аз инсонҳо, ки бетаваҷҷӯӣ зоҳир мекоранд. Ҳоло ин қонун меъёрҳои пешбинӣ менамояд, ки ба ҳифзу манфиатҳои кӯдакон ва баланд бардоштани масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд равона карда шудааст. Дар моддаи 34-уми Қонинститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар шудааст, ки "Модару кӯдак тахти ҳимоя ва ғамхорни махсуси давлату ҳукумат қарор доранд, падару модар барои тарбияи фарзанд масъуланд".

Дар ҳақиқат, ҳар як падару модар, омӯзгорон ва ҷомеаро вазифадор менамояд, ки ба таълиму тарбияи фарзандон диққати махсус диҳанд. Амалишавии ин қонун аз ҳар яке мо шаҳрвандон вобастагӣ дорад. Ба ин маънии пайгамбарии ислом мефармоям: "Фарзандони худро эҳтиром кунед ва ба онҳо бо одоби рафтори нек бархӯрд намоед, ба фарзанди худ дар аңҷоми некӣ ва ҳашр ёри расонед".

Мутаассифона, коста будани тарбияи баъзе аз фарзандон мушоҳида карда мешавад, ки хеле ташвишовар мебошад. Коста гардидани ахлоқи қисме аз наврасону ҷавонон, ҷалб гардидани онҳо ба ҳар гуна ҳизбу ҳаракатҳои террористиву экстремистӣ, равияҳои бегона ва ба ҷинояти дуздӣ даст задани онҳо, пеш аз ҳама бемасъулияти бархе аз падару модарон мебошад. Ба ҳеҷ ваҷҳ фаромӯш набояд кард, ки таълиму тарбияи фарзанд аз ҳар яки мо вобастагӣ дорад. Дар ин маврид ҳикмату андараҳои шоирону нависандагон хеле зиёд мебошад, меғунд "Фарзандони худро ҳунар ва илм бимӯродед ва онҳоро ҷунон тарбия намоед, ки оқибат ашқи ғам аз дидаҳои пурумеди мо нарезад".

Мушоҳидаҳои нишон медиҳанд, ки соҳаи охир сатҳи тарбияи фарзандон то андозае паст рафтааст ва баъзе падарону модарон ба ин масъалаи ҳаётан муҳим беэътиноӣ зоҳир мекунам, ки хеле ҳолатҳои ноғуворо ба бор меорад. Аз ин рӯ, мо падарону модарон, омӯзгорон ва аҳли ҷомеаро зарур аст, ки сари ин масъала диққати махсус диҳем, ки фарзандони мо ба роҳи рост қадам гузоранд ва ба қўлаҳои баланди инсонӣ расанд.

ДОНИШЧҶҮ

БАЁНИ ИШҚИ ВАТАН

Намоёни АЗИЗУЛЛО,
донишҷӯи соли 1-уми факултаи
филологияи рус

НАВҚАЛАМ

Сад шеър ба номи меҳан оғоз кунам,
То дostonе ба номаш эҳод кунам.
Ман дар Ватани биҳиштосон худам,
Чун мисли кабутарон парвоз кунам.
Ҳар ҷо биравам сайри тамошои ҷаҳон,
Бо ёди Ватанро ба дилам боз кунам.
Ҳеҷ манзарае зебо надидам дигар,
То ҷуз Ватанам таърифаш оғоз кунам.
Бароям Ватан бар дилу зонам баробар,
Қарзамро адо ба хокаш сад бор кунам.

ТОҶИКИСТОН, ВАТАНАМ!

Шоҳмузафар ҒУЛОМОВ,
донишҷӯи соли 2-уми факултаи
иқтисод ва идора

Тоҷикистони азизам, зиндаю поянда бод!
Ҳамчу хуршеди самоям то абад рахшанда бод.
Мо ҷавонони зодаи истиқлол шукронаи тинҷию осудагии
ватани азизамон мекунем, ки чунин сарвари азизу маҳбуб дорем, ки
бахри мо ҷавонон сулҳу салоҳро таъмин намуд.
Таърих гувоҳ аст, ки тӯли чандасоҳаст дар давлатҳои
ҳамсоя ҷангҳои хунмонсӯз идома дорад ва мардуми он сарзамини
дур аз хонву дар, аз таҳсил ва нооромии зиндагӣ сарсону
саргардонанд ва бояд мо шукронаи тинҷиву оромии кишвари
маҳбубамонро созем, ки фазои мо орому осуда аст.
Сулҳ баҳорест баҳор оварад,
Равнақу шодию барор оварад.

ЧАРО БА ҲИҶЗИ ТАБИАТ АҲАМИЯТ НАМЕДИҶЕМ?

Орзуи НУРАЛҲИ, донишҷӯи
соли 1-уми факултаи филологияи
хориҷӣ

Инсон дар зарфи ҳазорсолаҳо аз неъматҳои табиӣ истифода мебард. Барои тозаву зебо нигоҳдоштани табиати худ мо бояд саҳмгузор бошем ва аз ифлосшави онро нигоҳдорем. Хусусан табиати Тоҷикистони азизи мо, ки имрӯзҳо ба пешрафтӣ ру оварда истодааст аз ифлосшавӣ эмин дорем. Зиндагон одамоне, ки дарахтонро бурида, гиёҳҳои шифобахшро решакан мекунад ва ҳайвонҳои, ки шикори онҳо манъ аст, шикор карда ва гушту пӯсти онҳоро ба фурӯш мебароранд. Дар натиҷа шумораи ин ҳайвонҳо ва растаниҳо торафт кам мегардад. Муҳофизати олами ҳайвонот ва наботот кори давлатӣ ба шумор меравад ва барои ҳифзи ва зиёд кардани насли ҳайвоноту набототи нодир мамнӯъгоҳҳо ташкил карда шудаанд. Хелҳои зиёди ҳайвонот ба "Китоби сурхи Тоҷикистон" ворид карда шуда, шикори онҳо манъ аст. Инсон бояд на фақат хелҳои нодир, балки тамоми ҳайвоноту набототро муҳофизат кунад. Мо ҷавонон бояд кӯшиш кунем, ки Тоҷикистони азизамонро аз чунин беаҳамиятиҳо эмин дорем.

ВО ДАРЕҶО...

Толиби САИД, донишҷӯи соли
4-уми факултаи таърих, ҳуқуқ
ва муносибатҳои байналмилалӣ

НАВҚАЛАМ

Одамонро ин ҷаҳон имрӯз ҳайрон кардааст,
Розхоеро даруни хеш пинҳон кардааст.
Розхоеро, ки даруни қалб мебояд навишт,
Розхоеро, ки кур он чашми бино кардааст.
Гар бигуфтанд дӯстон оинаанд, аммо вале,
Ин замон оинаро бар хок яксон кардааст.
Ҳеҷ гоҳ аз пушти ишқи Лайли даврон марав,
Лайли имрӯз гирди пулдордорон гаштааст.
Суфиёну олимон хобанд андар хонашон,
Ганҷ дар зерини ин заминро хок осмон рафтааст.

ДАР ҲАР ҚАТРА – ҲАЁТ

Гулноза НУРОВА, донишҷӯи
факултаи филологияи тоҷик ва
журналистика

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22-юми март соли 2018 солҳои 2018-2028 даҳсолаи байналмилалӣ амал "Об барои рушди устувор" эълон гардидаанд, ба қавли шоир:
Аз сарвари мо чунин хитоб аст,
Сарчашмаи зиндагонӣ об аст.
Об - қиматноктарин маъдане, ки аз тарафи Худованд ба мо насиб гаштааст. Онро чӣ қадар бояд истеъмол намуд ва об он ба саломатии мо зараре дорад? Ин аст мавзӯе ки мо доире он ҳарф мезанем.

Манбаи дигари об дар бадан, анвои гуногуни нӯшоқиҳо ба шумор мераванд. Асоси қаҳва, чой шир ва нӯшоқиҳои ташнашканро об ташкил медиҳад, ки бадани мо онро аз худ мекунад ва онҳо дар раванди мубодилаи моддаҳо дар бадан иштирок мекунад. Фарзияи "қаҳва одамро ба беҳобӣ гирифта мекунад" каме ғалат мебошад. Танҳо дар хотир доштан зарур аст, ки истифодаи барзиёди ин нӯшоқӣ одамро ба мушкилҳои саломатӣ (сардард, беҳобӣ) дучор мекунад, аммо ин бо кофеини дар таркиби қаҳва мавҷуд буда вобаста мебошад.

Аз гуфтаҳои боло ба хулоса омадан мумкин аст, ки ҳеҷ як дастурамали сеҳромези истеъмоли об вуҷуд дошта наметавонад, ҳамааш аз синну сол, вазни бадан, дараҷаи фаъолияти меҳнати, ҳолати умумии саломатӣ ва ҳатто иқлиме, ки мо дар он зиндагӣ карда истодаем вобаста аст.

АДАБ ҲУСНИ ИНСОН АСТ

Фирдавси ШЕРАЛҲИ, донишҷӯи
соли 3-уми факултаи омӯзгорӣ
ва фарҳанг

Шахси боадаб ҳамеша аз хислати ҳамида мисли фазлу дониш, заковат ва ҳунару фарҳанг бархӯрдор аст. Аслан ин қабिला одамон фурутану боҳиммат ва дурандешу донишманд мешаванд.

Бешубҳа, ҳар ҷо, ки адаб аст, оромиву субот ва пешрафту нумӯш низ ба миён меояд. Ҳатто дар оилае, ки субот бошад, шодиву нишот низ ҳукм меронад. Фароғии адаб ба ҳуди ҳар як инсон вобаста аст. Дар ин бора қиссае ҳаст, ки Луқмони Ҳакимро пурсидаанд, то адабро аз кӣ омӯхтӣ? Гуфт: "Аз бедабон. Ҳарчӣ аз эшон дар назарам нарасид, парҳез кардам." Аз ин андешаи орифона чунин хулоса меояд, ки барои дарки моҳияти адаб ҳуди зиндагӣ моро чун устоди сахтгир таълим медиҳад. Як шахси боадаб бар сад нафар беадаб пирӯз меояд, мисли он ки торикии шабро нури рӯз маҳв мекунад.

Мутаассифона, на ҳама наврасонӣ ҷавонон қондаҳои одобрӯи рӯи карда, аз рӯи он амал мекунад. Вақтҳои охир ин қабил ҷавонон ба маротиба афзуда, боиси нигарониҳои аҳли ҷомеа гардидааст. Дар кӯчаҳои хибонҳо беадабиро дида, бепарво мегузарем. Ин амали бемавҷе ба суди ҷомеаи навину демократӣ нест. Аз ин хотир, ҳамаи мо вазифадорем, ки наврасонро дар рӯҳияи одобрӯ ахлоқӣ ҳамида тарбия намуда, завқ ва қобилияти зеҳнии онҳоро тақвир диҳем. Дар ҳар ҷомеа ва оилае, ки адаб дар мадди аввал бошад, осудагӣ хушбахтӣ ва камолоту пешрафт бештар мегардад.

ИСТИҚЛОЛИЯТ НЕЪМАТИ БЕБАҲОСТ

Бедилҷон ШАРИФОВ,
донишҷӯи соли 4-уми факултаи
иқтисод ва идора

Мардуми шарафманди тоҷик имсол 28-умин солгарди Истиқлолияти давлатии кишвари азизамон Ҷумҳурии Тоҷикистонро ҷашн гирифтанд. Истиқлолият бузургтарин дастоварди миллати тоҷик дар замони муосир мебошад. Миллати тоҷик ҳанӯз аз бомдоди таърих ҳамчун миллати соҳибватан ва давлатсоз буда, намунаҳои нахустини ҷомеаи мутамакка ва давлатҳои муқаддасро доштанд. Вале дар натиҷаи ҳудудҳои пайдарҳамаи аҷнабиён мардуми тоҷик як муддати тӯлонӣ аз идоракунӣ давлатдорӣ миллии худ маҳрум монданд. Дар ин муддати тӯлонӣ маҳз дар заминаи таъриби давлатдорӣ тоҷикон даҳҳо сулолаву давлатҳо дар ин сарзамин ҳукм ронданд, аммо ҳуди тоҷикии соҳибватан зери идораи бегонагон қарор дошт.

9-уми сентябри соли 1991 мардуми тоҷик Истиқлолияти давлатии худро ба даст овард ва соҳиби давлати миллии худ - Ҷумҳурии Тоҷикистон гардид. Чӣ хеле, ки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллии, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар яке аз китобҳои пурарзишашон - "Уфуқҳои Истиқлол" қайд намудаанд: "Истиқлолият на санаи бори аввал соҳибдавлат шудани тоҷикон, балки санаи эҳёи Истиқлолияти давлати тоҷикон мебошад, яъне миллати куҳанбунёду соҳибдавлати тоҷик бори дигар соҳиби давлатдорӣ миллии мустақили худ гардид".

Мутаассифона, барорбари соҳибистиқлол гардидаи Ҷумҳурии Тоҷикистон бар асари муҳолиаи бадҳоҷони миллати кишвари тозабунёди мо ба гирдобҳои шадиди дохилӣ гирифта шуда, ин раванд ба ҷанги шаҳравандӣ ва фозии бародаркушӣ оварда расонид. Ин ҷанги хунмонсӯз боиси хисороти азими иқтисодӣ, фалаҷи гаштани ҳамаи соҳаҳо, гуруснагии мардум ва бадтар аз ин ба ҳалокат расидани даҳҳо ҳазор нафар шаҳрвандони кишвар гардид.

Хушбахтона, бо азму талошҳои пайвастаи фарзанди фарзонаи миллат Асосгузори сулҳу ваҳдати миллии, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон оташи ҷанги шаҳравандӣ хомуш гардида, сулҳу осоиштагӣ ва ваҳдату дӯстӣ дар саросари кишвар ҳукмрон гашт ва Тоҷикистони азиз ба масири рушду инкишофи хеш равона гардид.

БИСТСОЛАИ ОМУЗИШИ ИЛМҲОИ ДАҚИҚ

Раҳматулло БОЗОРОВ,
донишҷӯи соли 3-юми факултаи
молиявӣ иқтисодӣ

Пайми навбатии Президенти мамлакат, ки 26-уми декабри соли 2019 ба Маҷлиси Олии кишвар ироа гардид, қисми ҷудонашавандаи сисмати дохилӣ ва хориҷии кишвар ба ҳисоб рафта, дастур ва ҷидоятҳое, ки дар он садо доданд, бояд ба шир ва раҳнамои фаъолияти ҳамаи сохтору мақомоти дахлдор мубадал гардад. Доираи масъалаҳои дар Паём ироашуда, қабл аз ҳама ба тамоми муассисаҳои миёна, миёнаи касбӣ ва олии таълимӣ иртибот доранд ва бояд раҳнамои фаъолияти омӯзгорон бошанд. Таъкид гардид, ки барои расидан ба қадри дастгириҳои давлат ба мутахассисони соҳаи маориф лозим аст, ки дониши васеъ ва сатҳи баланди касбиашонро тақвир дода, қобилияти эҷодии хонандагонро донишҷӯёро оид ба омӯзиши фанҳои табиатишносӣ, дақиқ ва риёзӣ тақвият бахшанд.

Президенти кишвар ҷавонони солм ва соҳибкасбу ихтисосмандро давомдиҳандаи қору фаъолияти насли калонсол, нерӯи созанда ва иқтисодии воқеии пешрафти ҷомеа, ояндаи миллат ва давлат пиндошта, дар замони ҷаҳоншавӣ аз онҳо мусаллаҳ будан бо дониши амиқ, ҷаҳонбинии замонавӣ ва муҳимтар аз ҳама, ҳисси баланди миллӣ, ҳудудҳои, худшиносӣ ва самимона дӯст доштани Ватанро талаб кардаанд.

Дастгириву ғамхории Пешвои миллат нисбат ба соҳаи маориф омӯзгоронро водор месозад, ки боз ҳам зиёдтар заҳмат қашда, ба масъалаи самаранокии сифати таълим аҳамияти бештаре диҳанд. Лозим аст, ки ҷиҳати боло бурдани сифати дониши аҳолӣ, омӯзиши илмҳои муосир ва забонҳои хориҷӣ фанҳои табиӣ-риёзӣ тадриҳан иловагӣ андешаида, ба масъалаҳои баланд бардоштани ҳисси худшиносӣ миллӣ, ватандӯстӣ, ифтихори ватандорӣ ва дар рӯҳияи инсонпарварӣ тарбия намудани насли навраси кишвар кӯшаш ба харҷ диҳанд.

Дарвоқеъ, пешниҳоди "Бистсолаи омӯзиши ва рушди фанҳои табиатишносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф" барои рушду нумӯи ояндаи мамлакатамон моҳияти қалбӣ дошта, таваҷҷуҳи на танҳо олимони соҳаҳои гуногуни илмҳои табиӣ ва риёзиро ба худ ҷалб намуд, балки ин иқдом минбаъд барои пешрафти технологияҳои иттилоотии коммуникатсионӣ дар ҳама соҳаҳои ҳаёти ҷамъиятӣ ва саноатикунонии босуръат заминаи бузурге гузошта метавонад.

WHERE IS THE MONEY, THERE IS WORKPLACE NOT GOOD KNOWLEDGE OR GOOD EXPERIENCE

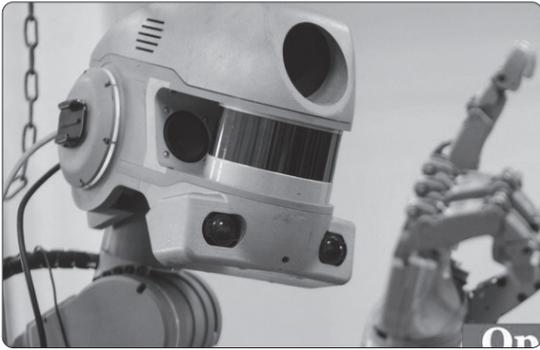
Баҳодур ҒАДОБЕВ,
донишҷӯи соли 2-юми факултаи
филологияи хориҷӣ

The value of every person is in himself or herself. We can not get our success through the money. We can only get our success by our good experiences good knowledge or good attitudes. But unfortunately there is no any observation at the situation of employments. Nowadays whoever has more money than others he can only be employed. This situation is almost in all kinds of employment systems. We consider the Educational system employments. At schools Universities or other Educational system, not all of them are good experienced or have good ability of working. But they have good money and can get by. This situation should be predicted and there should be any prevention. If this situation will have continued our community goes not forward but backward. Not every employer (specialists) works reasonable almost half of them are unresponsive. It is defined that in our community there are lots of good specialists good experienced and they can improve the community. But there is no good salary or it is not enough for them. So they don't want to work in a low salary. Especially work as a teacher. But our community needs good teachers in order to educate not good specialists as good as they are but they have to make the best and better than themselves. For being success it had better to be motivation to either teachers, students or pupils. To this purpose we can get our success, purposefully. There is also should be appreciation mostly in pupils or student's successes, and should be differences between teachers and pupils, too. But not all the teachers are valuable near the pupils or students. One of the big reason of our backwardness is that most of our teachers, specialists or other workers have got their workplaces by the money. So they cant work in their jobs. If these problems are solved and there will be good motivations, good appreciations and good responsibilities and there is no any unresponsiveness, our society will be good overtime.

ДУРДОНАҲОИ БУЗУРГОН

Виздон - қонуни қонунҳост.
А. Ламартин
XXXX
Муаллим инсонро ташаккул медиҳад.
М. М. Калинин
XXXX
Муаллимӣ ҳунарест оливу наҷиб.
Л. Н. Толстой
XXXX
Мояи ифтихори муаллим талабагон - доноҳои кишташ мебошад.
Д. И. Менделеев
XXXX
Инсон бе санъату маърифат инсон нест. Агар аз санъат маҳрум бошад, гӯё, ки дил надорад, агар маърифаташ набошад, гӯё, ки мағз надорад.
Бобозон Ғафуров
XXXX

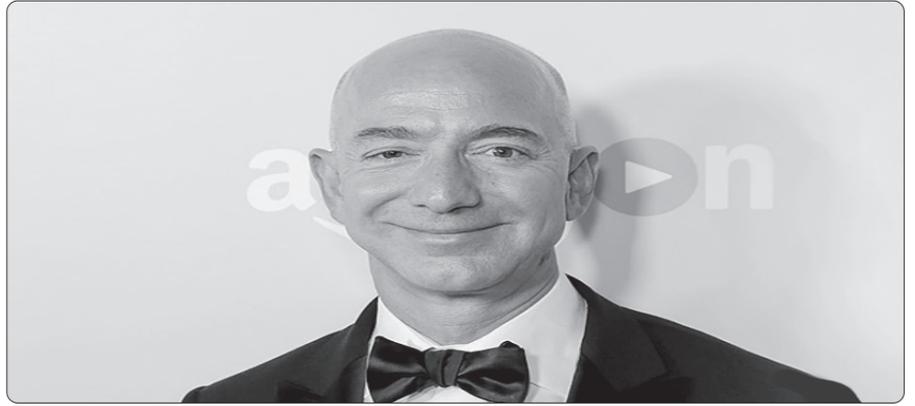
ДАЛЕЛҲОИ АҶОИБ

наш ҷойгир аст.
-Кирми аз Ҳама дарозтарин -
линеуси дарозтарин то 15 метр
дарозӣ дошта, дар соҳилҳои
аврупоии Атлантика умр ба сар
мебарад.
-Забони кити кабуд то 4 тон-
на вазн дорад. Баробари як
фили калон!
-Китҳо метавонанд ду соат
нафас накашанд.
-Каждум метавонад ду сол ҳеҷ
чиз нахӯрад, кана бошад - 10
сол!

-Гург он қадар даррандае
нест, ки мо гумон мекунем. Он метаво-
над бо истеъмоли қурбоққа, ҳашарот,
ҳосили майдонҳои киштзор ва ҳатто ре-
шаҳои дарахт қаноат кунад.
-Дар Бразилия шапалакҳо ҳастанд,
ки бӯи пурқуввате мебароранд, аз ин рӯ
онҳо дар хона нигоҳ медоранд, то ин
ки ҳаворо хуш гардонад.
-Заррофа ҳангоми аз дарранда гурех-
тан то 50 км/с медавад.
-Яке аз ҳашароти қадимтарини сайё-
раи мо пашшаи муқаррарӣ ба шумор ме-
равад, ки мувофиқи баҳои олимони сину
соли боқимондаи устухони ёфтшудаи он
миллионҳо солро ташкил медиҳад.
-Дар Африқо ва Амрико чунин як на-
муди бо ном мӯрчаҳои ҷанговар мавҷуд
аст, ки онҳо дар сари роҳашон Ҳамаи
мавҷудоти зиндари нобуд месозанд. Аз
онҳо ҳатто шерҳо мегурезанд.
-Миқдори зоғҳо дар тӯдае, ки зимис-
тон дар ягон майдони ҷангал барои шаб-
гузаронӣ ҷамъ меоянд, то 200-300 ҳазор
мерасад.
-Филҳои мода гӯшҳояшонро шараққос
занонда бо ин роҳ фарзандони худро
ҷамъ меоранд. Харгӯш бо пойҳои ба
замин кӯфта аз хатар огоҳ мекунанд.
-Сангпӯштҳои калони баҳрӣ забони
делфинҳои мефаҳманд. Барои гузош-
тани тухм ба соҳилҳои қазираҳои Нико-
барилли уқёнуси Ҳинд шино намуда, сан-
гпӯштҳо яқбора ба соҳил намебароянд,
балки хабари маҳсусро аз делфинҳо
интизор мешаванд. Агар шароит мусоид
бошад (душман набошад, ҳаво хуб бо-
шад ва ғ.) делфинҳо бо ёрии садои маҳ-
сус ба сангпӯштҳо мефаҳмонанд, ки ба
соҳил ҳаракат кардан мумкин аст.
-Дар ИМА барои ошкор намудани их-
роҷи газ қаргасро, ки қувваи фавқулод-
даи шомма дорад, ҷалб менамоянд. Ба-
рои ин лозим меояд, дар таркиби гази
табӣ моддаеро, ки бӯи гӯшти вайрон-
шударо дорад, илова кунанд.
-Саги аз Ҳама вазнин сенбернар ме-
бошад. Он дар панҷсолағӣ 140 кило-
грамм вазн дорад.

Манбаъ:
<https://ganjinatj.wordpress.com>

САРВАТМАНДТАРИН ОДАМИ САЙЁРА БАРОИ НАҶОТИ ЗАМИН 10 МИЛЛИ- АРД ДОЛЛАР ҶУДО НАМУД

Сарватмандтарин одами дунё, дирек-
тори генералии "Амазонка" Ҷефф Безос
тасмим гирифт, ки "Бунёди Замин"-ро ба
хотири мубориза бо тағирёбии иқлим дар
сайёра таъсис диҳад ва бо ин мақсад 10
миллиард доллар аз бучаи худ ҷудо на-
муд. Дар ин бора ӯ дар "Instagram"-и худ
иттило медиҳад.
"Ман мехоҳам усулҳои аллакай омӯх-
ташударо дар амалия ҷори намуда, усул-
ҳои навро дар мубориза бо оқибатҳои
харобивари тағирёбии иқлим кашф ку-
нам" - менависад Безос.

Дар ин росто Безос аз ширкатҳо, ҳуку-
матҳо, созмонҳои байналмилалӣ ва мар-
думи оддӣ даъват кард, ки бояд дар якҷо-
ягӣ ин иқдомро дар амалия ҷори намоянд.
Инчунин Безос ба мардум муроҷиат
карда, менависад: "Замин ягона омилест,
ки Ҳамаи моро муттаҳид мекунанд - биёед
онро якҷоя Ҳифз кунем"
Тавре рӯномаи "Forbes" иттило меди-
ҳад Ҷефф Безос сарватмандтарин одами
сайёра доништа шуда, сармояш ба 115,5
миллиард доллар мерасад.

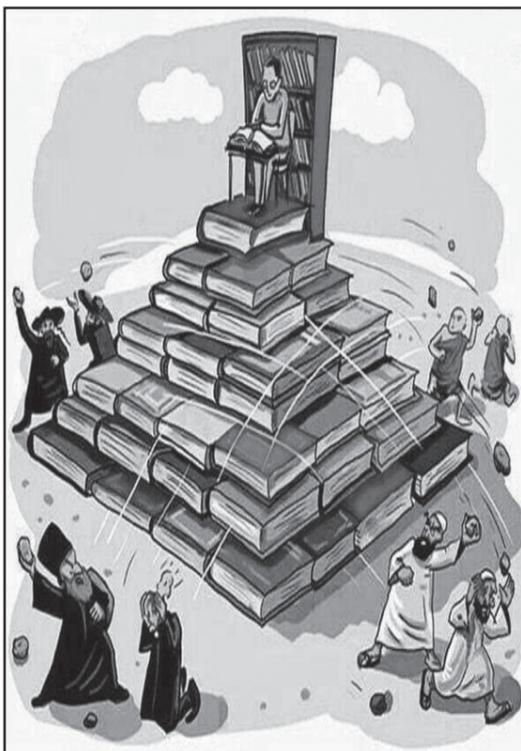
<https://pressa.tj>

ЧИЗҲОИ АҶИБ ОИД БА ЧИН

Ҷумҳурии Мардуми Чинро имрӯз бо
кишвари мо риштаҳои мустақами иқти-
содиву сиёсӣ ва фарҳангиву маданӣ ме-
пайвандад. Чин аз шумори аввалин киш-
варҳоест, ки истиқлолияти давлатии То-
ҷикистонро ба расмият шинохтааст ва дар
маблағгузорию иқтисодии кишвари мо
пешгом аст. Имрӯз "муъҷизаи иқтисодӣ"-
и Чин дунёро ба ҳайрат овардааст. Мо
оид ба ин Ҳамсоияи бузурги Тоҷикистон,
кишвари дорои тамаддуни қадимаи воло
баъзе далелҳои ин ҷо меорем, ки хеле
ҷолиб ҳастанд. Хонед, ин аҷиб аст:
- Номии муосири англисшудаи Ҳитой-
"China", бо боварӣ метавон гуфт, ки аз су-
лолаи императории Тсин (Цинь, Qin, Ҳам-
чун "чин" талаффуз мешавад) гирифта шу-
дааст. Маҳз замони ҳукумати ин сулола худ-
ди мамлакат ягона гардид. "Баҳамоваран-
да"-и он император Ши Хуан-ди (260-210
то милод) буда, замони халалнопазирӣ
императорӣ то соли 1912 давом кард.
- Чинро аксар вақт яке аз тамаддуноҳои
куҳантарини дунё меноманд. Баъзе аз
бозёфтҳои таърихиеро, ки дар субҳи та-
маддуни чинӣ бунёд ёфта буданд, оли-

мон ба 6000 сол пеш аз милод нисбат ме-
диҳанд.
- Забони чинӣ яке аз забонҳои қадим-
таринест, ки то ин замон истифода меша-
вад.
- Чин чорумин кишвари бузургтарини
дунё аз рӯи ҳудуди ишғолнамудааш ме-
бошад (баъд аз Русия, Канада, ИМА). Ма-
соҳати мамлакат 3179275 км.кв. аст (ин
рақам аз нишондоди масоҳати ИМА қадре
камтар аст). Тӯли сарҳадҳояш бо дигар
давлатҳои Ҳамҷавор аз 189 000 км. зиёд
буда, наздики соҳилҳои Чин зиёда аз 5000
қазира ҷойгир шудааст.
- Аз рӯи зичии аҳоли Чин дар олам яке
аз кишварҳои пешгом аст. Ҳар панҷумин
сокини сайёра Ҳитойист. Аз рӯи барӯихат-
гирии соли 2009 аҳолии кишвар 1 милли-
арду 338 миллиону 612 ҳазору 968 нафар-
ро ташкил меод, ки ин аз аҳолии Амрико
4 маротиба зиёд аст.
- Чин дар олам Ҳамчун "шоҳигарии гу-
лҳо" маъруф аст. Намудҳои зиёди мева-
ҷоту гулҳои, ки сараввал ин ҷо парваришу
ихтироъ кардаанд, имрӯз дар тамоми
ҷаҳон коркард карда мешаванд.

Манбаъ: <https://faraj.tj>

АКСҲОИ ГҶЁ

ИНҲО ДАР МАКТАБ МУВАФФАҚ НАБУДАНД

Алберт Эйнштейн   Сэр Джон Гердон   Рабиндранат Тагор   Джордж Бернард Шоу   Бертран Рассел

Ричард Фейнман   Андрей Сахаров   Арно Пензиас   Субраманиян Чандрасекар   Сигрид Унсет

ВАЛЕ СОҲИБИ ҶОИЗАИ НОБЕЛӢ ГАШТАНД

ҒОЛИБИ КРОССВОРД МУАЙЯН ШУД!

Ба кроссворди шумораи гузашта 13 нафар хонанда ҷавоб пешниҳод кардааст, ки аз ин шумора 2 нафар кроссвордро бо ҷавобҳои дуруст пешниҳод кардааст: Исӯфзода Фарида (11.03.2020, соати 07:46, бехато), Зикрулло Амирий (11.03.2020, соати 08:00, бехато), Шаҳбози Рустамшо (11.03.2020, соати 08:02, бехато), Тошматов Хусрав (11.03.2020, соати 10:00, 3 хато), Адибаи Нуралий (11.03.2020, соати 12:34, 2 хато), Исмоилов Давлатшоҳ (11.03.2020, соати 15:20, 4

хато), Мадасони Азизмад (12.03.2020, соати 08:29, 4 хато), Азизова Меҳрубон (12.03.2020, соати 09:11, 5 хато), Давлатова Қаламнисо (12.03.2020, соати 16:50, 4 хато), Умаров Эмомалӣ (12.03.2020, соати 17:38, 7 хато), Шарифхуҷаи Зайниддин (12.03.2020, соати 17:39, 4 хато), Сулаймонзода Ориёнфар (12.03.2020, соати 17:40, 7 хато), Исломов Алиҷон (13.03.2020, соати 08:29, 6 хато).
Аз ин рӯ, мо ба хонандагоне, ки ба идора ҷавобҳои худро ирсол карданд, сипос мегӯем, аммо ғолиб танҳо нафаре меша-

вад, ки пеш аз дигарон ҷавобҳои худро пешниҳод кунад. Дар ин шумора ғолиб Исӯфзода Фарида мебошад, зеро пеш аз дигарон ҷавобҳои худро пешниҳод кардааст.
Хонандае, ки ҷавобҳои худро аз назар гузаронидан мехоҳад, менамояд ба идораи рӯзнома таширф биоварад.
Мӯҳлати қабули ҷавобҳои кроссворди мазкур аз 1.04.2020 то 10.04.2020 муайян шудааст.

Ҷавобҳои кроссворди шумораи № 3 (304) аз 9.03.2020

Кроссворд 15. Ҷавобҳои кроссворди шумораи № 3 (304) аз 9.03.2020. Ҷавобҳои кроссворди шумораи № 3 (304) аз 9.03.2020.

ДИҚҚАТ!

ХОНАНДАЕ, КИ ПЕШ АЗ ҲАМА КРОССВОРДРО БЕХАТО ПУР КАРДА, БА ИДОРАИ РҶЗНОМА ПЕШНИҲОД МЕКУНАД, БО МУКОФОТИ ПУЛӢ ДАР ҲАҶМИ 100 СОМОНӢ ҚАДРДОНӢ КАРДА МЕШАВАД.

Мо бояд ба тақдир халқу давлат, гузаштаву имрӯза ва ояндаи
пурифтихори Тоҷикистони маҳбуб бетараф набошем.

Бетарафӣ худ нишонаи марг аст.

Аз ин рӯ, мо бояд ҳамеша зираку ҳушёр бошем, асолати
давлатдории миллиро ҳифз намоем, амнияти давлат ва ҷомеа,
сулҳу субот ва ваҳдати миллиро ҳамчун пояи устувори давлати
озоду соҳибхитиёрамон эҳтиёт ва ҳифз кунем.

ЧАНД ПАНД АЗ ЭЙНШТЕЙН

Алберт Эйнштейн яке аз но-
бигағони ҷаҳонист. Рӯзи зод-
рӯзаш 14-уми март соли 1879
мебошад. Аз ин рӯ, хостем,
то чанд пандашро барои хо-
нандагон пешниҳод кунем.

Агар воқеият ба назариёт
ҷамоҳангӣ надоранд, воқеия-
тҳоро тағйир бидеҳ!

XXXX

Таҳаюл муҳимтар аз дониш
аст, илм маҳдуд аст, аммо
таҳаюл дунёро дар бар меги-
рад.

XXXX

Сағйи накун, ки инсон мӯ-
ваффақ бошӣ, балки сағйи кун
инсон арзишманд бошӣ!

XXXX

Илм зебост, вақте ки хази-
наи гузарони зиндагӣ аз он
тағмин нашавад.

XXXX

Ҳиҷ коре барои инсон саҳтар
аз фикр кардан нест!

XXXX

Дин бидуни илм кур аст ва
илм бидуни дин ланг!

XXXX

Ба оянда намеандешам, чун
ба зудӣ фаро хоҳад расид!

XXXX

Як марди бохуш як масъаларо
қал мекунад, аммо як марди
хирадманд аз рӯ дар рӯ шуда-
ни он дурӣ мекунад.

XXXX

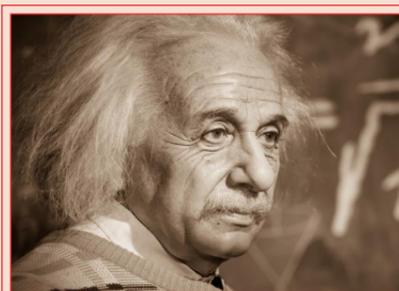
Дар дунёе, ки деворҳо ва
дарвозаҳо вуҷуд надоранд, чи
эҳтиёҷе ба панҷара ва нарда
аст?

XXXX

Ду чиз бе поён ҳастанд: ав-
вал манзумаи шамсӣ (галакти-
ка), дуввум нодонии башар дар
мавриди аввал зиёд мутмаин
нестам.

XXXX

Зиндагӣ мисли дучархаи са-
ворӣ мемонад, барои ҳифзи ху-

дат ҳамеша бояд дар ҳаракат
бошӣ!

XXXX

Падари азизи ман ба ҳубӣ ме-
фаҳмам, ки бисёр бошараф аст.
Он кас инсон бошад, ки байни
партобҳо нон пайдо кунад ва
касе партоб бошад, ки байни
инсонҳо нон пайдо кунад! (Ин
матн барандаи ҷоиза дар Ол-
мон шуд.)

XXXX

Агар аз охири китобе, ки
хондаед ё охири боре, ки
мисвок задед, 24 соат гузаш-
тааст, лутфан даҳонатро би-
банд!

Instagram.com | choykhonati

“Ҳангоме, ки ман 12 сола будам падарм се моҳ пул
чамъ карда буданд, то бароям пойфағзоли варзишӣ
харанд. Ҳоло ман пули зиёд дорам, аммо ҳар боре, ки
ба ин пойфағзолҳо менигарам мефаҳмам, ки ман кӣ
ҳастаму аз кучоям...”

Андрес Иньеста

АЗ "МАСНАВИИ МАЪНАВИЙ"

Гуфт пайғамбар, ки бо ин се гурӯҳ
Раҳм оред, ар зи сангеду зи кӯҳ.
Он ки ӯ баъд аз раисӣ хор шуд
В-он тавонгар ҳам, ки бединор шуд.
В-он севум, он олим, к-андар ҷаҳон
Мубтало гардад миёни аблаҳон.
З-он ки аз иззат ба хорӣ омадан,
Ҳамчу қатъи узв бошад аз бадан.
Узв гардад мурда, к-аз тан вобурид,
Навбурида чунбад, аммо не мадид.
Ҳар кӣ аз ҷоми аласт ӯ хӯрд пор,
Ҳасташ имсол офати ранҷу кумор
В-он ки чун сағ з-асл қаҳдонӣ бувад,
Кай мар ӯро хирси султонӣ бувад?
Тавба ӯ ҷӯяд, ки кардаст ӯ гуноҳ,
Оҳ ӯ гӯяд, ки гум кардаст роҳ

ДАР СИТОИШИ МОДАРОН

(Бахшида ба рӯзи модар)

- Зан зеботарин, боарзиштарин ва охири ҳадаи осмонист.
- Зан маҳзани асрори хилқат аст.
- Ибодат ва бандагии Худо, бояд аз итоғат ба модарон оғоз шавад.
- Ҳуруфи сарнавишти башарият дар шири модарон ниҳон аст.
- Як сарриштаи саъодати зиндагӣ дар дасти зан аст.
- Ҳамаи мардон барои осойиш ва саъодати худ ниёзманд ба занонанд.
- Зан қабл аз ҳама нардбони уручи инсоният аст.
- Зан на танҳо гули баҳории иҷтимоӣ ва ё парваришдиҳандаи занон ва мардон арҷманд аст, балки намунаи комили камол аст.
- Аз як сӯй зан мазҳари табиғат ва шоҳкорҳои Худованд аст ва аз сӯи дигар холиқи зебой-
иҳост.

Аз "Уручи инсоният"

МУАССИС:

ДОНИШГОҶИ ДАВЛАТИИ КҮЛОБ
БА НОМИ АБУАБДУЛЛОҶИ
РУДАКӢ

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:

МИРАЛИЗОДА АБДУСАЛОМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор,
ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб
ба номи Абуабдуллоҳи Рудақӣ

КАРИМОВ САМАРИДДИН,
доктори илмҳои химия, профессор,
узви пайвастаи АМТ

ИБОДОВ МАҲМАДУЛЛО,
доктори илмҳои фалсафа, профессор

ЧУМЪАХОН АЛИМӢ,
доктори илмҳои филологӣ, профессор

ХОЛИҚЗОДА АЙНИДДИН,
номзади илмҳои филологӣ, дотсент

ХУДОЙДОДОВА ШАРОФАТ,
номзади илмҳои филологӣ, дотсент

ҒУЛОМОВ ИСЛОМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор

АБДУЛЛОЕВ МАҲМУД,
доктори илмҳои таърих, профессор

МИРЗОЕВ САЛИМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор

ИЗЗАТУЛЛОЕВ КУГАН,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

ЗАФАР МИРЗОЁН,
ховаршинос, профессори фахрии
донишгоҳ

РАФИЕВ САФАРҲОН,
номзади илмҳои педагогӣ

НАЗАРОВ ҲОТАМ,
номзади илмҳои педагогӣ

САРМУҲАРРИР:
ҶАҲОНГИР РУСТАМШО,
номзади илмҳои филологӣ

КОТИБИ МАСЪУЛ:
ҒАДОМАД ЗУЛФИЕВ,
номзади илмҳои филологӣ

Андеша ва ақидаҳои нашршудаи
шахсии муаллифон дар мақолату
гузоришҳо ақидаи расмии ҳайати
эҷодии рӯзнома маҳсуб намешавад.
Дурустии асноду далели мақолаҳо ба
ухдаи муаллифон аст.

Рӯзнома дар ҚДДМ
“Мега-принт” ба тағйи расидааст.
Адади нашр 5000

Нашрия дар Вазорати
фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон №030/
РЗ-97, 30.08.2017 аз нав ба қайд
гирифта шудааст.

Маводҳо бо забонҳои
тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ нашр мешаванд.
Рӯзнома тариқи обуна дастрас
мегардад.

НИШОНӢ:

735360. ш.Кӯлоб, кӯчаи С. Сафаров 16
E-mail: anvor.donish@kqu.tj
Телефон: корӣ: (83322) 3-31-15,
мобилӣ: 985-16-75-69; 981-00-02-19